
This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>

TESTAMENTE

ndokuti

Nawu dze Chitenderano
cha Kare ne dze
Chitswa.

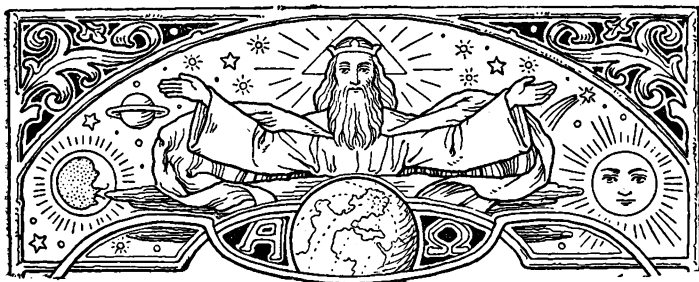
Published by the Jesuit Fathers,
Salisbury Mission.

BS
558
.S5
K6419
1928
c.2

THIS VOLUME HAS BEEN
REVIEWED FOR REFORMATTING
BY PRESERVATION OFFICE.
DATE:

9F83908

TESTAMENTE

ndokuti

**Nawu dze Chitenderano cha Kare ne dze
chitswa,**

dza ka fano nyorgwa na F. J. Knecht, Mubishopi,
dzi ka pindurgwa ne Chizezuru no kususukidzgwa wo.

Published by the Jesuit Fathers, Salisbury Mission.

1928.

UNIVERSITY OF FLORIDA LIBRARIES

Printed by the Sodality of St. Peter Claver
Rome (23), via dell'Olmata 16.
International Printing Press M. Sorg.

IMPRIMATUR :

Robertus E. Brown S. J.

Praefect Apostol. in Rhodesia.

Salisburgi, 10. Julii 1923.

Rugwaro urgwu rgwa ka tsikidzirgwa na Va Sisters
ve Bato ra Petre Klaver Musante ; na izwozwo vadziidzi
va no kumbirigwa kuti va do namatira vose ve Bato-ro,
Mayi Vakuru vafi, na Va Sisters, na vabatsiri vavo vokunze.

CHIKAMU CHE CHIPOSHI.

Nawu dze Chitenderano cha Kare.

I. KUSIKWA KWE DENGA NA PASI.

1. Pa kutanga Yave wa ka sika denga na pasi. Asi pasi pa i ve rima, pa si ne chinyi chose Yave wa ka ti : "Nga ku ve kuchena." Kwa ka va kuchena. Iri ra i ve zuva re chiposhi.

Ne zuva re chipiri Yave wa ka ti : "Nga i ve mweya." Zwa ka bva zwa itkwa kudaro. Yave wa ka tumidza mweyayo Denga.

2. Ne zuva re chitatu Yave wa ka ti : "Mvura ya pasi nga i wungane mu nzwimbo imwe chete ; nyika ya ka woma nga i bude." Zwa ka bva zwa itkwa kudaro. Yave wa ka tumidza nyika ya ka woma Pasi ; ezwo mvura ya ka wungana wa ka i tumidza Gungwa.

Yave wa ka ti pakare : "Pasi nga pa mere uskwa ne miriwo ne miti ye michero." Zwa ka bva zwa itkwa kudaro. Pasi pa ka pfudigwa no uskwa ne miriwo ne miti i no bereka michero.

3. Ne zuva re china Yave wa ka ti : "Nga i ve mwenje ku denga." Zwa ka bva zwa itkwa kudaro. Yave wa ka sika zuva, mwedzi ne nyenyedzi, kubata masikati no usiku no kuganuranisa kuchena ne rima.

Ne zuva re chishanu Yave wa ka ti : "Nga dzi ve hove mu mvura, ne shiri pa mweya." Yave ndo kusika hove ne shiri dzi no rudzi no rudzi rgwadzo.

4. Ne zuva re chitanatu Yave wa ka ti : "Pasi nga pa ve ne zwipfuwo, ne muka dzo rudzi rgwadzo." Zwa ka bva zwa itkwa kudaro. Yave ndo kusika zwipfuwo ne muka ne chisikwa chipi ne chipi chi no nanayira pasi. Pa kupedzisira Yave wa ka sika munu.

5. Ne zuva re chinoniwe Yave wa ka zorora. A ka natsa zuva iri no ku ri santisa.

Zwibvunzo.

1. Yave wa ka sikeyi pa kutanga ? Pasi pa ka nga pa ka diyi ? Yave wa ka reveyi no kusikeyi ne zuva re chiposhi ? Ne ra piri ?

2. Yave wa ka reveyi no kusikeyi ne zuva re chitatu ? Yave wa ka pamidza kureveyi ?

3. Yave wa ka reveyi no kusikeyi ne zuva re china, ne ra shanu, ne ra tanatu ? Yave wa ka iteyi ne zuva re chinomwe ?

II. KUSIKWA NO KUTADZA KWA VANGERE.

1. Pane denga na pasi zwi no woniwa, Yave wa ka sika pakare mweya mijinji i si nga woniwe, ndokuti Vangere ve denga. Pa kutanga, vose va i va vakanaka vachifara.

2. Asi Vangere vajinji va ka tanga ku zwi kudza, va ka zo rega kuterera Yave. Ndo kubva Mikael na vamwe

Vangere vakanaka va ka rgwa ne mweya yakaipa. Vangere vakaipa va ka kurigwa, va ka tandgwa kunze kwe denga, zasi ku moto mujinji. Mutungamiri wa vangere vakaipa wa i va Lucifer. A no tumidzwa pakare Satan kana Diabore.

3. Yave wa ka tusa Vangere vakanaka no ku va pa kufara ku si nga pere.

Zwibvunzo.

1. Yave wa ka sikeyi pane denga na pasi zwi no woniwa ?
2. Nda vanani va ka rgwisa vangere vakaipa ?
3. Yave wa ka tuseyi Vangere vakanaka ?

III. KUSIKWA KWO MUNU WE CHIPOSHI.

Nawu dze Paradiso.

1. Kana Yave wa ka sika Munu, a ka wumba muviri wo munu ne vu ra pasi, a ka go femera ku wuso wake femo ro rupenyu. Munu wa ka bva a va mupenyu. Yave wa ka mu tumidza Adam, zwi no nzi Munu wa ka torgwa ku vu.

2. Mambo wa ka itira iyeyo munu munda wakana-kisa, wa ka nzi Paradiso. Ma i va mo no rudzi rgwose rgwe miti ne michero yose i no tapira. Yave wa ka isa Adam mu munda uyu, a ka mu ti : "Miti yose ye Paradiso, idjga zwako. Asi u rege kudjga muti u ri mukati me Paradiso, nokuti u ka u djga, u nga zo fa no rufu."

3. Kuswika nguva iyo, pa ka nga pa si na mumwe munu asi Adam oga. Na izwozwo Yave wa ka fisa Adam ne hope, a chi go tora rumwe rumbabvu rgwake, o wumbisa na'rgwo mukadzi. Kuzoti Adam a pepuka, Yave a ka wuyisa kwa a ri mukadzi. Adam wa ka fara, a ka go mu tumidza Eva, zwi no nzi Amai va vapenyu.

4. Adam na Eva va i gara va chi fara kwazwo mu Paradiso. Va ka nga va ka komba kwazwo no kururama, va si nga zive no kuipa kwose.

Zwibvunzo.

1. Yave wa ka wumba seyi muviri wo nnuu we chiposhi ?
2. Yave wa ka isa Adam kupiko ? Muti upi wa ka rambidzwa Adam kudjiga ?
3. Eva wa ka sikwa chinyawayiko ?
4. Adam na Eva va i gara va chi diyi mu Paradiso ?

IV. KUTADZA KWA VAZWARI VEDU VE CHIPOSHI.

1. Diabore wa ka ringisa ne shanje kufara kwa Adam na Eva. Kuti a va chengedze wa ka zwi batsira ne nyoka. Nyoka ya ka ti kuna Eva : "Seyiko Yave wa ka ku rayidzira kudjiga miti yose ye Paradiso, mu chi siya mumwe ?"

2. Eva wa ka davira : "Ti no djga zweddu miti yo munda, asi Yave wa ka ti rayidza kurega kudjiga muti u mire mukati me Paradiso kuti ti rege ku zo fa."

3. Nyoka ya ka pindura yo ti : "Kwete, chokwadi ha mu nga zo fa, mu ka u djga. Asi pane zwi, meso enyu a

no zo swinura, mu ka zo fanana na Yave.” Eva ndoku-bva a zwi kudza, a ka ringisa muchero, a ka u wona kuti wakanaka u chi tapira. A ka u tana, a ka bva a u djga. A ka go u pa wo Adam, na iye wo wa ka u djga. Ndo maparirgwo e chitadzo che chiposhi.

4. Zwino meso avo a ka swinura, va ka wona kuti ti ri mabunumunu. Va ka zara ne nyadzi, va ka tanga kusanidza mashija o mukuyu kufugidza ubunumunu wavo. Asi zwino uno va ka nzgwa izgwi ra Yave: ndoku vanda mukati me miti yo munda. Yave a ka go shevedza o ti: “Adam, u ri pi?”

5. Adam wa ka davira: “Ndi no chka nokuti ndi ri bunumunu, nda zo zwi vanza.” Yave wa ka ti: “Ndiani wa ka ku udza kuti u ri bunumunu? Asi nokuti wa djga muchero wa ka rambidzgwa.” Adam wa ka davira, wa ka ti: “Mukadzi wa u pa kwa ndi ri, ndi ka bva nda u djga.” Zwino Mambo wa ka bvunza mukadzi, o ti: “Wa ka darireyi?” A ka pindura, o ti: “Nyoka ya ka ndi chenge-dza, ndi ka bva nda djga.”

Zwibvunzo.

1. Diabore wa ka zwi batsira neyi kuti a chengedze wazwari vedu ve chiposhi?

2. Eva wa ka davireyi?

3. Eva wa ka iteyi kana nyoka ya ka ti: “Meso enyu a no zo swinura”.

4. Va ka vandireyiko, kana Yave a ka wuya ku zo va shevedza?

5. Yave wa ka reveyi kuna Adam na Eva? Ivo va ka davireyiko?

V. KURANGWA KWA VAZWARI VEDU VE CHIPOSHI. MUPONESI A NO PIKIRGWA.

1. Zwino Mambo wa ka ti ku nyoka: “Nokuti wa ita izwi, u no nemwa pane zwikara zwose zwa pasi. Ndi no zo isa umandu pakati pe’we no mukadzi, pakati pa vana vako na vake. A cha zo bwanya musoro wako.”

Izwi zwi no reva Muponesi.

2. Kuna Eva wa ka ti : “U cha tambudzika zwikuru na vana vako ; murume wako a cha va mutongi wako.”

3. Kuna Adam Mambo wa ka ti : “Pasi pa nemwe mu basa rako ; pa no zo berekere’we minzgwana na mafeso. U cha budikira dikita chingwa cha u no djga, kudzamara u chi pindukira ku vu kwa wa ka torgwa ; nokuti u ri uruva, u cha dzokera wo ku uruva.”

4. Yave ndo kuitira Adam no mukadzi wake hanzu dze newe. Ndo ku va tandidzira kufize kwe Paradiso.

Zwibvunzo.

1. Yave wa ka nema nyoka seyi ?
2. Yave wa ka ranga Eva seyi ?
3. Wa ka diyi kuna Adam ?
4. Yave wa ka itira Adam na Eva hanzu dzeyi ?

VI. KAIN NA ABEL.

1. Adam na Eva va ka nga va i ne vanakomana va-viri. Mukuru wa i nzi Kain; muduku Abel. Kain wa i va murimi; Abel mufudzi. Abel wa ka nga akanaka; asi Kain wa ka nga akaipa.

2. Rimwe zuva va ka ita mupiro kuna Yave. Kain wa ka pira michero ye minda yake. Abel wa ka pira madangwe e zwipfuwo zwake. Yave wa ka ringisa no kufara pana Abel ne zwipo zwake; asi pana Kain ne zwipo zwake ha a ka tarisa. Kain ndo kuzaringwa ne hasha kwazwo, wa ka sinamisa wuso no ku zwi dja moyo.

3. Mambo wa ka ti kuna Kain: "U ne hasha dzeyi? Wuso wako wa ka sinamireyiko? Kudayi u chi ita zwakanaka, u cha zo tuskwa; asi kuti u chi ita zwakaipa, kurangwa ku cha zo va pa musuwo. Nyenyeredza chitadzo."

4. Kunyangezwi Kain ha a ka terera Mambo. Rimwe zuva a ka chi ti kuno muninyina wake : "Wuya, handeyi ku minda." Kuzoti va va ko, Kain wa ka mukira muni-nyina wake no ku mu ponda.

5. Mambo ndo kubvunza Kain kuti : "Muninyina wako Abel a ri kupiko?" Kain wa ka davira : "Ha ndi zive ; chere ndi ri su muchengeti wo muninyina wangu?" Yave wa ka mu ti : "Wa iteyi? Izgwi re ropa ro muni-nyina wako ri ri kuchemere'ni, ri chi bva pasi ; na izwo-zwo, u cha zo nemwa u ri pasi. Kana u chi pa rima ha pa no zo berekere'we michero yapo. U cha va skwera-kuenda no mutamitami wa pasi."

6. Ipapo Kain wa ka penuka ku wuso wa Mambo, a chi ngo gara se skwere-kuenda ra pasi.

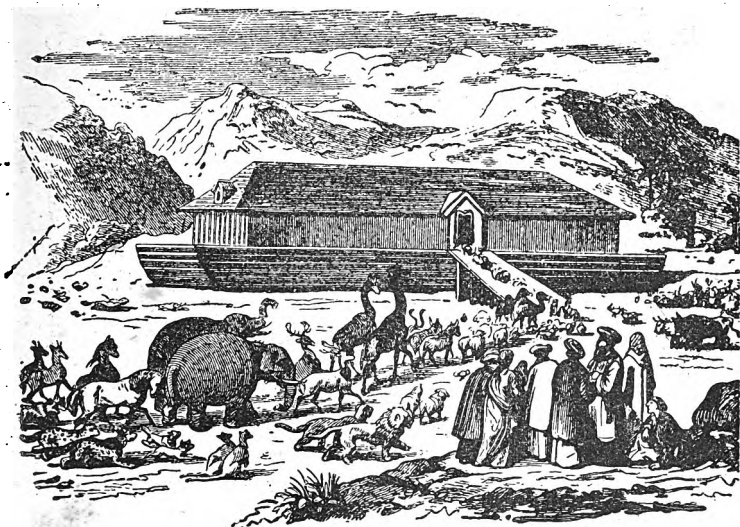
Zwibvunzo.

1. Vanakomana vaviri va Adam na Eva va i nzi ani n'ani ?
2. Va ka pireyi kuna Yave rimwe zuva ?
3. Yave wa ka diyi kuna Kain wa i va ne hasha ?
4. Kain wa ka wuraya Abel chinyawayi ?
5. Mambo wa ka diyi kuna Kain no ku go mu ranga seyi ?
6. Kain wa ka gara pasi seyi ?

VII. KUVAKWA KWE ARKA.

1. Adam na Eva va ka nga va i na vanakomana na vana-sikana vajinji. Vanu va ka ramba va chi ngo chi wanda. Asi zwitadzo ne moswa zwa ka ramba zwi chi ngo chi wanda sa izwozwo. Yave wa ka ti : "Ndi cha pedza vanu ku wuso wa pasi."

2. Mukati ma vanu ve chizwargwo icho chakaipa, ma i va no munu mumwe chete wa ka rurama no kunaka ne tsika dzake, wa i nzi Noe. Yave wa ka mu ti : "Zwi itire Arka na magwanzu e miti ; u ri name mukati no kunze. U no zo ita vafitera pa arka no musuwo pa rutivi paro. Wona, ndi cha tuma mvura ya makono pasi. Zwose zwi ri pasi zwi no zo pera. Asi iwe ne muri yako mu cha pinda mu arka. Tora ne 'we zwiviri-zwiviri zwo rudzi rgwose rgwe muka, ne chokudjga chako ne che muka."

3. Noe wa ka ita zwose so murayiriro wa Yave. Wa ka gara makore zana a chi vaka arka, a si nga mbo rega kuvavarira vanu kuti va pfidze kuipa kwavo.

4. Asi ha va na kuterera yambiro ; va i djga, va i nwa, va i ita mabira makuru.

Zwibvunzo.

1. Chiyiko cha ka wanda pasi mu kuwanda kwa vanu ?
2. Wa i va Noe ndiani ?
3. Yave wa ka mu rayira kuiteyi ?
4. Noe wa ka gara makore mangani a chi vaka arka ?
5. Vanu va ka tenera here yambiro rake ?

VIII. KUFASHAMA KWE MVURA.

1. Mambo wa ka tawura kuna Noe, o ti : "Pinda mu arka. Ndi cha tuma mvura i no na mazuva makumi mana no usiku makumi mana. Zwipenyu zwose zwi no zo pedzgwa ku wuso wa pasi."

2. Noe wa ka pinda mu arka, ndo kupinda na'ye mukadzi wake na vanakomana vake vatatu na vakadzi vavo, ne muka. Mambo omene wa ka zarira arka no kunze.

3. Zwino matsime makuru a mawenje a ka punzira, na masuwo e mvura e denga a ka zaruka, ezwo mvura ya ka turukira pasi mazuva makumi mana no usiku makumi mana. Mvura ya ka ramba i chi wanda, i chi simudza arka pasi. Mafashamo a ka kwirira mbimbi gumi ne shanu pa uzuru pa makomo marefu-refu. Asi arka ra ka yangaruka pa mafashamo e mvura.

4. Sa izwozwo zwa ka pedzgwa zwisikwa zwose zwa i gara pasi, kutanga na vanu zwikati muka, no kutanga ne shiri dze denga zwikati makonyi a ri mu vu. Noe oga wa ka regwa na va i va na'ye mu arka.

Zwibvunzo.

1. Yave wa ka reveyi kuna Noe ?
2. Ndi ani wa ka pinda na Noe mu arka ?

3. Zwa ka itkweyi na mazuva makumi mana no usiku makumi mana ?

4. Chiyiko cha ka pedzgwa zwakadaro ? Ezwo ku ka go sara ani ?

IX. MUPIRO WA NOE. MUTSI WE MVURA.

1. Mvura ya ka ramba i chi ri pa musoro pe nyika, mazuva zana ri na makumi mashanu. Yave ndo ku zo tuma pasi mepo i no dziya. Mvura ndo kuserera kashoma na kashoma ; asi arka ra ka swiko gara pa gomo refu mu Armenia.

2. Kuzoti pasi pa womesesa, Yave wa ka ti kuna Noe : "Buda mu arka ne muri yako ne muka dzose."

3. Noe wa ka daro, a chi tora na'ye muri yake ne muka dzose. No moyo u no tenda, wa ka vaka altare, a

ka go pira Mambo chipo chake. Yave wa ka fadzgwa no mupiro ; a ka go ita mutsi we mvura ku denga, a ka chi ti : "Ha ndi cha pedza pakare vanu na mafashamo e mvura na rini wose. Mutsi we mvura mu makore u no va muche-rechedzo we chitenderano changu na vanu."

Zwibvunzo.

1. Yave wa ka tumeyi mazuva zana ri na makumi mashanu a pera ?
2. Kuzoti pasi pa womesesa zwa ka itkweyi ?
3. Noe wa ka pireyi, a chi ngo buda mu arka ?
4. Yave wa ka iteyi no kureveyi ?

X. KUDANWA KWA ABRAHAM.

1. Vana va Noe va ka kurumidza kuwanda. Asi mu ku ngo chi ramba va chi wanda, va ka wanzo ipa wo. Vanu va ka zo rega kupfugamira Yave mumwe chete ; pa

nzwimbo po Musiki wavo, va ka namata zwisikwa zwi-penyu, kunyange zwifananidzo zwi si ri zwipenyu.

2. No musu uyo wa i gara mu nyika Kaldea munu wa i va ne tsika kwadzo, wa i nzi Abraham. Ndi'ye wa ka nzi na Yave : "Burika mu nyika yako ; u ende ku nyika ya ndi no ku rakidza. Ndi no zo ku ita baba we dzinza guru. Ndi no zo ku benedika wo."

3. Abraham wa ka tenda Kuna Yave, a ka rurama ku Kanaan. Uko Mambo wa ka zwi wonesa kwa a ri kechipiri, o ti : "Wona, ndi no zo pa iwe na vana vako nyika iyi."

4. Kubvira nguva iyo Kanaan ya ka tumidzgwa "Nyika ya ka pikwa", nokuti Yave wa ka nga a i pikira Abraham na vana vake.

5. Mushure me'zwi, Mambo wa ka zwi wonesa pakare kuna Abraham, o ti : "Ndi no tenderana ne'we, Ndi no zo gara ne'we ne dzinza rako. Asi imi mu go ndi terera. Ndi'ni Mambo na Tenzi wenyu. Uyo ndo mucherechedzo we chitenderano changu ne'mi : kwa mu ri mwanakomana mumwe no mumwe a no chechewudzirgwa pa zuva ra rusere a bva mu kuzwargwa."

6. Zwino Abraham wa ka nga a va na makore makumi mapfumbamwe a na mapfumbamwe a si na vana. Yave wa ka ti kwa a ri : "Gore rino ra pera, mukadzi wako a no zo pona mwanakomana."

Zwibvunzo.

1. Vana va Noe va ka pfugamireyi pa nzwimbo pa Yave mumwe chete wa zwokadi ?

2. Yave wa ka diyi kuna Abraham ?

3. Abraham wa ka iteyi ?

4. Kanaan ya ka tumidzgweyi kubvira nguva iyo ?

5. Mambo wa ka tenderaneyi na Abraham ?

6. Yave wa ka pikireyi Abraham zwa a ka nga a switsa makore makumi mapfumbamwe a na mapfumbamwe ?

XI. MUPIRO WA ABRAHAM.

1. Sara wa ka pona mwanakomana se zwa ka pikwa na Yave. Abraham a ka nga a switsa zwino makore zana,

a ka tumidza mwanakomana wake Isaak, a ka go mu chechewudzira ne zuva ra rusere.

2. Kuzoti mukomana a kura, Yave wa ka yedza Abraham. Umwe usiku, Mambo wa ka ti kwa a ri : "Abraham, tora mwanakomana wako mumwe chete Isaak wa u no iswo disa, u ende ku gomo, u ndo mu pira ko Ini no mupiro wo mupisiro".

3. Abraham a ka chi fumo muka mangwana-ngwana, a chi go tema huni dzo mupiro. Idzo huni wa ka dzi takudza pa mapfudzi a Isaak, iye omene ndo kutakura moto ne bakatkwa. Pa ku nguno famba Isaak a ka chi ti : "Baba wangu." Abraham wa ka davira : "U no deyiko, mwan'angu." Isaak a ka shevedzera o ti : "Wonayi ! pano moto ne huni ; ko chipirgwa cho mupisiro chi ri pi ?" Abraham wa ka davira o ti : "Yave omene a no zo zwi wanira chipirgwa, mwan'angu."

4. Va ka ramba va chi enda vakadaro pamwe chete. Pa musoro pe gomo Abraham wa ka gadzira altare a chi

go isa po huni, ndo kusunga mwana wake no ku mu gadzira pa huni. Zwino Abraham wa ka tambanudza ruwoko rgwake, a chi go tora bakatkwa kupira mwana wake. Asi, wonayi! angere a ka chi bva ku denga wa ka mu danidza a chi ti: “U sa ise ruwoko rgwako ku mukomana, nokuti zwino nda ziva kuti u no chka Yave, ha wa ka regera mwana wako mumwe chete pa musana pangu.”

5. Zwino Abraham a ka chi simudza meso, wa ka wona hondowe ya ka kochechera nyanga pa gwenzi. A ka chi tora hondowe, o i pira no mupisiro pa nzwimbo po mwana wake.

6. Angere wa Mambo wa ka tawura pakare kuna Abraham, o ti: “Zwa nzi na Mambo; nokuti wa ita chinu ichi, u ka sa regera mwanakomana wako mumwe chete, ndi no zo ku natsa, no kuwanza dzinza rako se nyenyedzi dze denga ne se djecha ri ri pa miri pe gungwa. No mu dzinza rako, rudzi rgwose rgwa vanu va pasi ru cha zo benedikwa.” Mazgwi o kupedza a no reva Muponesi.

7. Abraham ndo kudzokera ku musha no mwana wake. Isaak a chi takura huni a no fanidzira Kriste a chi takura chipianiso chake.

Zwibvunzo.

1. Abraham wa ka nga a va na makore mangani po kuponwa kwa Isaak?
2. Kuzoti Isaak a kura, Yave wa ka diyi kuna Abraham?
3. Abraham wa ka iteyi? Isaak wa ka bvunzeyi?
4. Abraham wa ka gadzireyi kana wa ka swika ku gomo? Angere wa ka shevedzera a chi diyi?
5. Chiyiko cha ka kochekeergwa pa gwenzi?
6. Angere wa Mambo wa ka reveyi pakare?
7. Isaak wa i fanidzira ani?

XII. YOSEFE A NO VENGWA NA VAKOMA VAKE.

1. Zwino pa ku zo bve zwi, zwa ka itkwa kuti Isaak wa ka zwara mwanakomana wa a ka tumidza Yakobo. Asi Yakobo wa i va na vanakomana gumi na vaviri, a ka go da Yosefe pana vose, nokuti a ka nga a ri mudiki no

ku iswo naka. Yakobo wa ka mu i ita hanzu yakanaka i na mavara-mavara. Rimwe zuva vakoma va Yosefe vose va ka nga va chi fudza zwipfuwo zwavo, vamwe vavondo kupare moswa ya ka ipisa. Yosefe wa ka rgwadzgwa moyo, ndo kuudza baba wake zwa ka nga zwa itkwa. Nedama iro vakoma vake va i mu venga no ku sa nyatso tawura na'ye.

2. Zwa ka itkwa pakare kuti Yosefe wa ka rota chiroto chi no nanisa, a ka ti kuna vakoma vake : "Inzgwayi chiroto changu : nda rota ti chi nguno sunga zwimwanda mu munda. Chimwanda changu cha ka muka cha ka ti tkwi ; asi zwenyu zwa ka ngo komberedza changu zwi ka chi kotamira". Ipapo vakoma vake va ka shevedzera, vo ti : "Iwe, u cha zo va Mambo wedu here ?" Va ka bva va wanzo mu venga pane zwakare.

Zwibvunzo.

1. Ndiani wa i va mwana wa Isaak ? Yosefe wa ka vengergweyi na vakoma vake ?

2. Yosefe wa ka roteyi zwe chimwanda chake ne zwe zwi-mwanda zwa vakoma vake ?

3. Vakoma vake va ka shevedzereyi ?

XIII. YOSEFE A NO TENGESKWA NA VAKOMA VAKE.

1. Rimwe zuva vana va Yakobo ndo kunge va enda ku Sikem ne zwipfuwo zwavo. Yakobo a ka chi ti kuna Yosefe : "Enda ku ndo wona kana zwose zwakanaka na vakoma vako ne zwipfuwo." Yosefe wa ka terera, wa ka enda ku ndo va wona.

2. Kuzoti vakoma vake va mu wonera kure, va ka shevedzera vo ti : "Wa wuya muroti ; a ti mu wurayeyi, ti go ti : wa ka djiwa ne chikara."

3. Yosefe a chi go swika padjigo na vakoma vake, va ka chi mu kutunura hanzu yake ya mavara-mavara, ndo ku go mu kanda mu tsime tsaru. Va ka chi gara pasi vo djga. Nguva idzo va ka wona vashambadzi vo pfuwura na makamera a chi takura ku Egipite zwinungiso ne zwinuwiriso ne mbanda.

4. Yuda a ka go ti kune hama dzake : “Zwi no ti mu-tseyi kuwuraya muninyina wedu? Ku ri nani kuti a tengeskwe ku vashambadzi ava, kuti mawoko edu a rege kuswipiskwa, nokuti muninyina wedu.”

5. Vamwe ndo ku bvumirana, Yosefe o buritskwa mu tsime, ndo ku mu tengesa na makumi maviri e mari. Yosefe wa ka chema a chi do teterera vakoma vake, asi o ngo daro zwake. Vashambadzi ndo kuenda na'ye ku Egitipe.

6. Yakobo ha a ka ziva zwi ri ku mwana wake, a ka chema o ti : “Chikara cha ka djga Yosefe”. A ka mu chema nguva jinji, a chi ramba kunyaradzgwa. Yosefe no mutengesergwo wa a ka itkwa na vakoma wake a no fanidzira Yesu Kriste a ka tengeskwa na Yudas.

Zwibvunzo.

1. Yakobo wa ka diyi rimwe zuva kuma Yosefe?
2. Kuzoti vakoma vake va ka wona Yosefe a chi nguno wuya va ka reveyi?

3. Va ka mu diyi ?
4. Yuda wa ka reveyi ?
5. Va ka tengesa Yosefe ne mari yiko ?
6. Yakobo wa ka chema a ka diyi ?

XIV. YOSEFE MU'MBA MA PUTIFARE.

1. Pa kuswika ku Egitite, vashambadzi va ka tengesa Yosefe kuna Putifare, ishe wa vachengeti wa Mambo. Yave wa i va na Yosefe no ku mu benedika mune zwose zwa a i bata. Putifare wa ka da Yosefe no ku mu chengetesa zwose zwe'mba yake.

2. Ezwo mukadzi wa Putifare wa ka nga a ka ipisa. Wa ka vavarira Yosefe kupare moswa uru kwazwo ; asi iye ha a ka bvuma, a ka ti : "Ndi nga pare seyi moswa uru ya ka daro kuna Yave wangu ?"

3. Rimwe zuva mukadzi wa ka bata mukombero we hanzu yake no ku vavarira ku mu gadzika. Asi Yosefe wa ka siya hanzu yake mu chanza chake o tiza. Ipapo mukadzi wa ka zarigwa kwazwo ne hasha, a ka ratidza hanzu ku murume wake, a chi ti : "Yosefe wa ka wuya kwa ndi ri no kuvavarira ku ndi tadza. Asi kuzoti nda ridza mere, ndo kubva a siya hanzu yake mu chanza changu o tiza."

4. Putifare ndo kubvumirana no mukadzi wake, a ka viruka ne hasha, ndo kukanda Yosefe mu torongo.

Zwibvunzo.

1. Yosefe wa ka tengeskwa kun'ani mu Egitite ?
2. Mukadzi wa Putifare wa ka vavarira Yosefe kupareyi ?
3. A ka go ita seyi rimwe zuva ? A ka reveyi ku murume wake ?
4. Yosefe wa ka kandirgweyi mu torongo ?

XV. YOSEFE MU TORONGO.

1. Kunyangwe mu torongo Yave wa i ramba a i na Yosefe, no kuita kuti a diwe no muchengeti we torongo. Iyeyo wa ka pa Yosefe kuchengeta vamwe vabatkwi. Ezwo zwa ka itkwa kuti mupereki mukuru no mubiki mukuru va Mambo Farao va ka kandgwa mu torongo.

2. Mamwe mangwana Yosefe wa ka wona kuti vanu avo vaviri va ka suwa kwazwo, a ka va bvunza o ti : “Mu no suwireyiko mu ka daro?” Va ka pindura vo ti : “Ta rota chiroto usiku wa nasi, zwino ha ti na wo ku ti durira.” Yosefe wa ka ti kwa va ri : “Kududza ha ku bve kuna Yave here ? Ndi udzeyi zwa ma rota.”

3. Mupereki mukuru wa ka tanga kutawura chiroto chake. Yosefe wa ka davira o ti : “Kunge a pera mazuva matatu, Mambo a no zo ku dzorera ku basa ra karero ; u go ndi yewuka wo ka, no kubvunza Mambo ku ndi buritsa muno mu torongo, nokuti ha ndi na maka.”

4. Ezwo mubiki mukuru a ka chi tawura wo chiroto chake. Yosefe ndo kuti kwa a ri : “Kunge a pera mazuva matatu, Mambo a no zo ku cheka musoro no ku ku payika pa chinjiko.”

5. Ra swika zuva re chitatu, ndi ro zuva ro kuzwargwa kwa Farao. Zwino mambo a ka yewuka mupereki wake mukuru no mubiki wake mukuru, We chiposhi wa ka dzorergwa ku basa rake. We chipiri wa ka sungiskwa pa chifiro. Mupereki mukuru wa ka fara no kuita manza yake, asi ha a na ku zo mbo funga Yosefe pakare.

Zwibvunzo.

1. Yosefe wa ka ita seyi kuti a diwe no muchengeti we torongo ?

2. Mubiki mukuru no mupereki mukuru va ka nga va ka suwireyiko ?

3. Yosefe a ka reveyi kuno mupereki mukuru ?

4. A ka reveyi kuno mubiki mukuru ? Zwa ka itkweyi ne zuva re chitatu ?

XVI. KUKUDZGWA KWA YOSEFE.

1. Kuzoti a pera makore maviri Farao wa ka rote chiroto. A chi nge a mire pa rukova Nile. Ezwo mu mvura mu ka chi buda mou nomwe dza ka nakisa, dza ka kora dza i fura mu mateve. Pashure padzo, dza ka buda wo dzimwe mou nomwe dza ka nyangara dza ka wonda; dza kabva dza djga dza ka kora. Zwino Mambo a ka chi pepuka a chi bva a wiro kotsira pakare, ndo ku zo rota

chimwe chiroto. Hura nomwe dze zwiyo dza ka mera pa dzinde rimwe chete ; idzo hura dza ka nga dza ka kora, dza ka naka. Pashure padzo pa ka tunga dzimwe hura nomwe dza ka swava no kushkwawuruka, dza ka bva dza wuraya runako rgwe dze chiposhi.

2. Ipapo Farao ndo kupepuka pakare. Kuzoti a va mangwana, a ka koka vangwari vose ve Egitite no ku va kurukurira zwiroti zwake. Asi pa ka shaya mumwe chete wose wa ka gona ku zwi dura.

3. Zwino mupereki mukuru a ka chi bva a yewuka Yosefe a ka chi ti : “Mu torongo mu ne tswimborume ya ka mbo ti dudzira zwiroti zwedu mumwe musu, ini no mubiki mukuru ; zwose zwa ka bva zwa itkwa musiyu. Mambo ndo ku mu danidza Yosefe no ku mu kurukurira zwiroti zwake.

4. Yosefe wa ka ti : “Mou nomwe dza ka naka ne hura nomwe dza ka kora, ndiwo makore manomwe a ma-

guta ; asi mou nomwe dza ka wonda ne hura nomwe dza ka swava ndiwo makore manomwe e nzara. Zwino zwi no zo va ne gwandangwa guru ri no pfurikidzira nyika yose. Ezwo, Mambo nga a sarudze munu wo ungwaru, a wunganidze mu matura zwi no zo wanda mu makore manomwe a maguta, kuti a zo chirisa na zwo makore manomwe e gwandangwa.

5. Zano iri ra ka fadza Mambo, a ka chi ti kuna Yosefe : “Ndi nga gone here kuwona mumwe munu a zere no mweya wa Yave zwa ka dayi : ndi’we wo chengeta imba yangu; vanu vose va no terera mitemo yo muromo wako.”

6. Ipapo Farao a ka chi bisa mbatamunwe mu munwe wake, no ku i pfekesa mu munwe wa Yosefe. A ka go pfekesa ne hanzu ye sirika ndo ku mu pombera mu huro make ungwerengwa we ndarama. Zwino a ka garisa Yosefe mu ngoro yo kupururudzirgwa ne nungamiri i chi shevedzera i chi ti : “Pfugamirayi Yosefe, nokuti ndi’ye mubati we nyika yose Egitite.”

Zwibvunzo.

1. Farao wa ka roteyi zwe mou nomwe ne zwe hura nomwe ?

2. Farao wa ka iteyi, a va mangwana.

3. Mupereki mukuru wa ka yewuka ani ?

4. Yosefe wa ka dura seyi zwiroto ?

5. Farao wa ka zo diyi kuna Yosefe ?

6. A ka go mu itireyi Yosefe ?

XVII. VANA VA YAKOBO VA NO ENDA KU EGIPITE.

1. Makore manomwe a maguta a ka wuya, sa Yosefe wa ka mbo durira. Yosefe wa ka wunganidza zwa sara zwe zwiyo, a chi go zwi pfigira mu matura. Asi wa ka ringana na makore manomwe e nzara wa swika, ra ka va gwandangwa guru mu nyika yose. Yosefe a ka chi zarura matura no kuchidza nyika yose.

2. Pa kupedza, gwandangwa ra ka pfurikidzira wo mu nyika ya Kanaan. Na izwozwo Yakobo a ka chi ti kuna vanakomana vake : "Burukayi zasi ku Egipite, mu ndo tenga zwo ku ti ponesa mu nzara." Sa izwozwo vanakomana gumi va Yakobo va ka buruka zasi. Asi gotkwe wa i nzi Benjamin wa ka chengetkwa na Yakobo pa musha, nokuti a nga zo wona chi nga mu ite pa nzira.

3. Vanakomana gumi va ka natso swika ku Egipite ; va chi wona Yosefe, va ka mu kotamira. Va ka nga va si nga zive kuti ndi'ye muninyina wavo. Asi iye wa ka va ziva, ndo kubva a yewuka chiroto chake. Kuti a va edze, a ka va karira a chi ti : "Mu ri vasori; ma wuya ku zo sora nyika."

4. Va ka davira vo ti : "Kwete, ha zwi si ri zwo, Mambo. Asi ti ri vo ku nyatso dekara, ha ti ne mbayo. Ti ri pamwe chete gumi na vaviri ; asi gotkwe wa sara ku musha na baba wedu, mumwe wa ka shaya."

5. Asi Yosefe wa ka pindura o ti : "Apo ka pa ndo reva napo, kuti mu ri vasori ve nyika." Ndo kubva a va kanda mu torongo mazuva matatu.

6. Ne zuva ra tatu wa ka va buritsa mu torongo, a ka go ti : "Ndi cha wona kana mu chi reva zwirokwaswo. Endayi ku musha ne zwiyo zwenyu, mu go ndo wuya no muninyina wenyu kuno kwa ndi ri. Asi mumwe wenyu a no sara mu torongo kuswika musi uyo."

7. Ipapo va ka chi zo tawurirana vo ti : "Ta ka kodzera kutambudzika uku, nokuti ta ka ipisira muninyina wedu Yosefe. Ta ka wona shungu dze mweya wake zwa a i ti teterera, ti chi ramba ku mu nzgwa; kusaka rushambgwa urgwu rgwa ka wuyire'su."

8. Vakoma va ka funga kuti Yosefe ha a va nzgwe; asi iye wa i nguno nzgwa zwose zwa va i reva. A ka bva a tendewukira seri no ku donedza misodzi, nokuti moyo wake wa ka mutskwa ne tsitsi. Ndo kurayidza Si-meon kusungwa pa meso avo. A ka go rayidza vabatseri vake kuzadza tsapo dzavo ne zwiyo, no kuisira munu oga oga mari yake mu tsapo make chinyararire. Pa kubve zwi, va ka takudza mbongoro dzavo no kudzokera ku musha.

9. Va ka swiko kurukurira baba wavo zwose zwa ka ndo itkwa. Asi kana va ka sunungura tsapo dzavo, woneyi ! munu oga oga wa ka wana mari yake ya ka sungiririgwa pa muromo pe tsapo yake. Zwa ka va shamisa vose. Asi baba wavo wa ka ti : “Ma ka ndi shayisa vana ; Yosefe wa ka fa, Simeon wa ka sungwa, zwino mo ti mu tore Benjamin. Mwana wangu ha a cha buruka zasi ne’mi; nokuti kana a zo wana chi no mu ita, mu no ndi konza kuti ndi dzamare ndi chene musoro no kufa ne shungu.”

Zwibvunzo.

1. Yosefe wa ka iteyi mu makore a maguta ?
2. Yakobo wa ka tumireyi vanakomana vake ku Egipite ? Ndiani wa ka chengetkwa pa musha ?
3. Yosefe wa ka itire seyi vakoma vake ?
4. Va ka tawura kuti ti ri va yiko ?
5. Va ka gara mu torongo nguva ngani ?
6. Wa ka reveyi kwa va ri ne zuva ra tatu ?
7. Vakoma va ka tawuriraneyi ?
8. Yosefe wa ka reveyi kuna vabatsiri vake ?
9. Yakobo wa ka shevedzereyi kuna vanakomana vake, pa va ka mu kurukurira zwose zwa ka swiko itkwa ?

XVIII. RGWENDO RGWA BENJAMIN KU EGIPITE.

1. Pa kuzoti zwiyo zwa ka mbo wuya na vanakomana va Yakobo ku Egipite zwa pera, gwandangwa ri chi gere, Yakobo wa ka ti kuna vana vake : “Endayi pakare ku Egipite ku ndo ti vigira zwokudjga zwishoma.” Yuda wa ka davira o ti : “Munu wa ka ti udzisisa kuti ha ti nga zwi wonese pa meso pake pakare ti si na gotkwe wedu. Regayi mukomana a ende ne’su, kuti ti rege ku pedzgwa. Moswa i no zo va ne’ni na pa musana po mukomana.”

2. Pa kupedza baba wa ka ti kwa va ri : “Kana zwi chi dikanwa kwazwo sa po, itayi so kuda kwenyu. Taku-rayi zwipo zwa iye munuyo, wanzayi mari umwe se ya pa kutanga, mu chi tora wo ya ma ka mbo wana mu tsapo dzenyu Yave a na masimba ose a nga ku natsisayi waro no munu uyo, no ku ku dzosayi na Simeon wa a i

na'ye, na Benjamin wangu uyu wadiwa, ndi chi fano suwa nokuti ha ndi chi si na vana."

3. Ezwo, va ka dzika ku Egitite no ku swiko mira pa meso po mubati we nyika. Kuzoti Yosefe a va wona na Benjamin pakati pavo, a ka ti kuno mupereki wake : "Enda na vanu ava kumba kwangu, va go djga mabiko neni." Mupereki wa ka terera no kuwuyisa Simeon kwa va ri.

4. Yosefe wa ka chimbidzo wuya kumba ko kudjgira. Vakoma vake va ka mu kotamira no ku mu gamuchidza zwipo zwavo. Yosefe wa ka va kwazisa no moyo munyaoro, a chi va bvunza kuti : "Baba wenyu harawa a cha ngo chi va na zwino, mupenyu here ? A no buda zwake here ?"

5. Va ka davira vo ti : "Baba wedu a cha ngo chi va na zwino mupenyu, a no buda zwake." Zwino a chi wona Benjamin, Yosefe a ka bvunza kuti : "Ndi'ye gotkwe wenyu here ? Yave a ku natse mwan'angu." Ndo kubva a kurumidza kubuda panze a chi chema, nokuti moyo wake wa ka nga wa mutskwa kwazwo.

6. Ndo kupukuta misodzi yake no kungura wuso wake, a ka go pinda zwakare mu vakoma vake, a chi ti ku mubatsiri : "Isa chingwa pa dara." Asi vakoma va ka gariskwa sa makore avo : dangwe wo po kutanga, gotkwe wo po kupedza. Vose va ka gamuchira zwipo ; asi Benjamin wa ka pamidzirgwa rushanu pana vamwe. Vose va ka shama kwazwo.

Zwibvunzo.

1. Kuzoti zwiyo zwa pera, Yakobo wa ka reveyi kuna vana vake ?

2. Yuda wa ka davireyi ? Yakobo wa ka go zo diyi kwa va ri ?

3. Yosefe wa ka reveyi kana a ka wona Benjamin pakati pavo ?

4. Yosefe wa ka bvunzeyi kuwuya kwa a ka ita mu vakoma vake ?

5. Va ka davireyiko ?

6. Yosefe wa ka reveyi kuna vabatsiri vake ? Vakoma va ka gariskwa seyi pa dara ? Va ka gamuchireyi ?

XIX. GABA RE DARE DJENA RA YOSEFE.

A NO ZWI ZIVISA KUNA VAKOMA VAKE.

1. Yosefe wa ka sarura Benjamin zwa ka daro kuti a wone vakoma vake va si si na moyo wavo we shanje wakare. Na izwozwō kudjga kwa pera, wa ka ti kuno mupereki wake : "Zadza tsapo dzavo ne zwiyo, wuyise mari yo mumwe oga oga ku muromo kwé tsapó yake ;

pane'zwi isa gaba rangu re dare djena ku muromo kwe tsapo ya gotkwe." Zwa ka itkwa sezwo, vakoma va ka rurama rgwendo rgwavo. Va cha ngo siya guta, Yosefe wa ka ti kuno mupereki wake : "Rondera vanu, u chi ti : Ma bireyi gaba ra tenzi wangu ? Ma ita chinu chakaipisa."

2. Mupereki wa ka va bata vakoma, a ka go swingudzira o ti : "Ma dzorereyi zwakaipa kune zwakanaka ? Ma bireyi gaba ?" Vaye ndo kurowa ne hana no kudavira vo ti : "Iye a ne nge a wanikwa a ne gaba, a fe ; isu

to go zo va vanyayi va Mambo wedu." Mupereki wa ka tswaga mu tsapo dzose, po kupedza wa ka nonga gaba mu tsapo ya Benjamin. Ipapo vakoma ndo kubarura hanzu dzavo va chi ngo dzokera ku guta.

3. Kana va ka mira pa meso pa Yosefe, va ka wira pasi pamberi pake, vo ti : "Wonayi ! tose ti ri vasungwi va Mambo wedu."

4. Yosefe wa ka pindura o ti : "Yave a rambidze'zwi; asi nya-ku-ba gaba a no zo va musungwi wangu. Imi vamwe mu nga dzokere kuna baba wenyu ma regergwa."

5. Zwino Yuda a chi sedera kuna Yosefe a ka ti : "Ndini muchengeti wo mukomana. Kuti ti ka dzokera ku musha ti si na'ye, baba wedu a nga fe ne shungu. Na izwozwo nga ndi sare ini, pa nzwimbo po mukomana, ndi go zo va munyayi wenyu ; asi mu regere Benjamin a ende ku musha kuna baba wake."

6. Apo Yosefe ha a na kugona ku zwi rambidza. A ka chemesa a ka ti : "Ndini Yosefe ; baba wangu a chi ri mupenyu here ?" Vakoma vake va ka tadza kupindura ne zgwi rose, va chi batkwa no kuchka kukuru. Yosefe ndo kuti kwa va ri no rupfave : "Sededzayi kwa ndi ri ; ndini Yosefe muninyina wenyu wa ma ka tengesa ku Egipite ; mu sa chke ne chinu chose ; Yave wa ka fano ndi tuma ku Egipite kuti mu zo chengetkwa. Chimbidzo endayi kuna baba wangu ; mu wuye na'ye kuno. Ndi no zo mu pa kudjga mu makore mashanu e nzara a chi gere."

7. Ndo ku mu gumbatira Benjamin a chi chema. A ka kwazisa no murcmo vakoma vake a chi chemera panomumwe oga oga wavo. Ku zo bva izwi, va piwa moyo wo kutawura na'ye.

8. Yosefe wa ka va pa ngoro ne zwipo zwijinji. Pa kusimuka kwavo, a ka va rayira ku sa itirana hashu pa nzira.

Zwibvunzo.

1. Yosefe wa ka sarurireyiko Benjamin ? Ko zwe gaba re dare djena ?
2. Mupereki wa ka shevedzereyi ? va ka davireyi ?
3. Va ka reveyi kana va ka mira pa meso pa Yosefe ?

4. Yosefe a ka davireyi ?
5. Yuda a ka go zo reveyi ?
6. Yosefe a ka go iteyi no kureveyi ?

XX. RGWENDO RGWA YAKOBO KU EGIPITE.

1. Kuzoti vakoma va Yosefe va dzokera kuna baba wavo, va ka swiko shevedzera vo ti : “Yosefe mwana wenyu mupenyu ; ndi’ye mubati we nyika yose Egipite.” Asi Yakobo ha a na kutenda. Ezwo, va ka mu kurukurira zwo-se zwa ka ndo swiko itkwa, va chi mu rakidza ngoro dzo

ushe ne zwipo. Apo a ka shevedzera o ti : “Zwi no kwa-na kwa ndi ri kuti mwana wangu mupenyu; ndi cha enda ku ndo mu wona ndi sa ti nda fa.” Na izwozwo wa ka rurama ku Egipite a chi tora pfuma dzake dzose.

2. Yuda wa ka fano tungamira ku ndo udza Yosefe kuti baba wake a chi ri kusedera. Yosefe wa ka sungisa

ngoro yake yo ushe, a ka ndo chingura baba wake. A cha ngo mu wona a chi wuya, a ka buruka mu ngoro yake, a ka wira pa mutsipi wa baba wake a chi chema pachena no kufara. Yakobo wa ka ti kuna Yosefe : "Zwino ndi no zo fa ndi chi fara, nokuti nda ka wona wuso wako no ku ku siya u ri mupenyu."

3. Yosefe wa ka pa baba wake na vakoma vake pfuma mu nyika Geseni. Nyika iyi ya ka nga ya ka nakisa i na mafuro a ka wanda. Na pakare a ka va pfumisa no ku va pa kudjga vose vose.

4. A sa ti a fa Yakobo, wa ka dayidza vanakomana vake, no ku va benedika. Wa ka zo ti kuna Yuda : "Tswimbo yo ushe ha i cha biskwa kuna Yuda kudzamara a wuya iye a cha zo tumwa, a cha zo va Musuviwi wa Marudzi"; ndokuti Mununuri Yesu Kriste. Yakobo ndo ku zo fa, Yosefe wa ka mu chema no ku mu kungura nguva jinji. Yosefe a ka gara makore zana ri ne gumi, a ka wona vana ne vana vake ku chizwargwa che chitatu. A ka chi

zo fa no mufiro wakanakisa. Va ka chi natsira muviri wake ne mishonga i si nga worese, no ku mu viga a ri mu chikwembe.

Zwibvunzo.

1. Vakoma va Yosefe va ka reveyi kuna baba wavo ? Wa ka va davira here ?
2. Ndiani wa ka fano tungamira ? Ndiani wa ka sungisa ngoro yake ?
3. Yosefe wa ka peyi kuna baba wake no kuna vakoma vake ?
4. Yosefe wa ka gara nguva ngani ?
5. Pamberi po kufa, Yakobo wa ka reveyi kuna Yuda ?

XXI. KUZWARGWA KWA MOSES.

1. Vana va Yakobo va ka nyanya kuwanda mu Egipte. Va i nzi va Israele nokuti Yave wa ka nga a pa kuna Yakobo zita ro kunzi Israel. Va i zivikanwa pakare ne zita ro kuti va Hebere.

2. Ezwo, mu ka chi muka Mambo mutswa mu Egipte a ka nga a si nga zive Yosefe. Wa i remedza va Israele ne mitoro na mabasa makukutu. Pa kupedza Farao wa ka ti kuna va Egipte : "Kandayi mu rukova vanakomana vose va ka zwargwa na vazwari ve chi Hebere."

3. Zwa ka go itkwa kuti amai ve chi Hebere va ka zwara mwanakomana, va chi wona kuti wa i va wakana-kisa, va ka mu viga mwedzi mitatu. Asi va si nga gone kuramba va chi mu chengeta, va ka mu vanzarika mu-cheche mu tskwanda ye tsanga, ndo ku go i gadzika mu rusheji rgwo rukova. Hanzwadzi yo mukomana ya ka ndo mira chinambgwe kuwona zwi nga zo itkwa.

4. Asi wonayi ! mwanasikana wa Farao ndo kuburuka zasi ku rukova. Kuzoti a wona tskwanda pakati pe nokwe, a ka tuma mumwe mushandiri wake ku i tora. Pa kuzarura tskwanda a ka wona kamwana ka ka komba, a chi nguno chema zwi no pe tsitsi. A ka chi nzgwira mwana ngoni, a ka go ti : "Maiwe ! Houno mucheche we chi Hebere."

5. Hanzwadzi yo mwana i ka chi go wuya kwa a ri, ndo kubvunza ku ti : "Ndi nga shevedze here amai ve chi Hebere kurera mwana ?"

6. Mwanasikana wa mambo wa ka ti : "Ongu, enda." "A zere no moyo muchena, musikana wa ka enda ku ndo shevedza amai vake cha ivo. Kuzoti amai vo mwana va wuya, mwanasikana wa Farao a ka chi ti kwa va ri : "Torayi mwana uyo, mu ndi rerere, ndi no zo ku payi mubayiro wenyu."

7. Sa izwozwo va ka chi tora mwana no ku mu rera. Kuzoti a kura, va ka chi ndo mu isa kuna mwanasikana wa Mambo ; iye a ka chi mu gachira so mwana wake a chi ti : "Zita rake ri no nzi Moses, nokuti nda ka mu pomesa mu mvura."

Zwibvunzo.

1. Ndaapi mazita maviri a i tumidzirigwa vana va Yakobo ?
2. Mambo mutswa wa ka iteyi kuna va Israele ?

3. Ndiani wa ka zwara mwanarume ? Va ka gadzika tskwanda pa yiko ?

4. Ndiani wa ka wuya ku rukova, a ka go wona tskwanda ?

5. Hauzwadzi yo mwana ya ka reveyi ?

6. Mwanasikana wa Mambo wa ka reveyi kun'amai vo mwana ?

7. Ndiani wa ka gamuchira mwana zwa a ka kura ? A ka go mu tumdzira ani ?

XXII. KUTIZA KWA MOSES. GWENZI RI NO TSWA.

1. Moses wa ka regwa mu'mba ma Farao no kudziskwa mo ungwaru wose we Egipite. Asi kuzoti a kura, a chi wona namo ya va Israele, a ka simbisa ku va batsira. Ndckubva a siya numba ya Mambo, a chi zwi paridzira pachena sa shamwari wa vanu vo kwake. Na izwozwò Farao wa ka tswaga ku mu wuraya ; Moses ndokubva a tiza ku nyika Madian. Imomo mu nyika ma a ka chi bva, a wuya pano mupriste wa i nzi Yetro. A ka chi

gara na Yetro makore makumi manna. A chi fudza zwipfuwo zwake.

2. Rimwe zuva a ka chi tinira wayi dzake mukati ma marenje. Uko Mambo ndokubva a zwi wonesa kwa a ri mu rimi ro moto ra i va mukati me gwenzi. Moses a ka wona kuti gwenzi ra batira moto, asi ha ra ti ra bango tswa. A ka ri shamira a chi ngo sedera padjgo kuti ndi wone chi no ri regesa kutswa. Asi Mambo wa ka mu shevedzera o ti : “U sa swike pano padjgo. Bisa shangu mu tsoka dzako, nokuti pa u no gara pasante. Ndini Yave wa vababa vako, Yave wa Abraham na Isaak na Yakobo.” Moses ndo kuviga wuso wake a chi chka kutarisa Yave.

3. Ipapo Yave a ka chi ti kwa a ri : “Nda wona rushambgwa rgwa vanu vangu mu Egipite, nda ka nzgwa kuchema kwavo. Ndi no zo va ponesa mu zwanza zwa va Egipite, ndi va wuyise ku nyika Kanaan. Ndi no ku tuma kuna Farao ; u go zo perekedza vana vangu ku Egipite. Ini ndi ne’we.”

4. Moses wa ka davira o ti : “Va Israele ha va no zo ndi davira. Va no zo ti : “Nde ripiko zita ra a ka tuma?” Mambo wa ka davira o ti : “YAVE, ndokuti : NDINI-NDIRI-PO. U cha zo ti kuna va Israele : Yave, ndokuti, Ndini-ndi-ri-po, wa ndi tuma kwa mu ri.” Zwino va cha zo ti : “Yave ha a na ku mbo zwi wonesa kwa u ri.”... Yave ndo ku ti kwa a ri : “Tora shamu yako, u i kande pasi.” Moses ndo kudaro ; ezwo, shamu ndokubva ya sanduka ya ve nyoka. Moses ndokubva a i tiza no kudedera. Mambo a ka chi ti : “Tambanudza ruwoko rgwako, u i bate ku muskwe.” Moses a ka chi go daro, nyoka ndokubva ya ve shamu pakare. Mambo a ka chi zo ti pakare : “Wonesa naniso iri kuna va Israele, va no bva va ku davira.”

6. Sezwo Moses wa ka dzokera ku Egipite ; ezwo, Aaron hama yake wa ka tumwa na Yave, a ka chi wuya ku zo mu chingira. Va ka chi enda vose va ri vaviri ku ndo kokorodza vanu va Israele. Aaron wa ka va kurukurira matama ose a Mambo; Moses wa ka fano ita ratidzo re shamu ne zwimwe zwinaniso. Vanu ndokubva va davira, va chi zwi wisira pasi va ka pfugamira Yave.

Zwibvunzo.

1. Moses wa ka siyireyi numba ya Mambo ? Ndiani wa ka tswaga ku mu wuraya ? ndiani wa i nzi Yetro ?
2. Moses wa ka tinira kupiko rimwe zuva wayi dzake ? A ka go woneyi no ku go nzwgweyi ?
3. Yave wa ka da kuiteyi na maitiro a Moses ?
4. Moses wa ka bvuma here kuenda kuna va Israele ? Seyi ? Zwa ka itkweyi ne shamu yake ?
5. Moses wa ka sangana na'ni a chi nguno dzokera ku Egitite ? Vanu va ka davira here ?
6. Zita ro ku ti yave ri no diyiko ?

XXIII. TSAMBGWA GUMI DZE EGIPITE.

1. Moses na Aaron va ka enda kuna Farao, va chi swiko ti : "Kanzi na Mambo, Yave wa Israele : rega vanu vangu va bude mu nyika ino. Farao wa ka davira no ku zwi kudza o ti : "Ndiani Mambo, nayi, kuti ndi bva nda zo nzwgwa izgwi rake ? Ha ndi mu zive Mambo, ha ndi mbo ti va Israele' va ende." Aaron a ka chi bva a kanda shamu yake pasi ; shamu i ka chi sanduka ya ve nyoka. Asi moyo wa Farao wa ka ramba wa ka kukutara.

2. Yave ndo kutuma tsambgwa gumi pana Farao ne Egitite yose, dzi no ngo chi pindana no kudederesa.

3. Kechiposhi mvura yo rukova ya ka sanduka ropa.

4. Mazuva mashoma a pera, mazura a ka wuya ; mushure mao umutu ; mushure mo umutu, nunzi dza ka nyanyo wanda zwikuru kudaro kuti nyika yose ne dzimba dzose dza ka tswetergwa na'dzo.

5. Ezwo, ngonda ra ka pedza zwipfuwo zwose zwa va Egitite.

6. Ku ka chi zo tevera mamota na mapundu a ka zimba, a ka buda pa vanu ne zwipfuwo.

7. Mushure me'zwi, chivuramawe chi no dederesa cha ka chkorera pasi miriwo ne miti ne zwose zwa ka nga zwa i mera mu minda.

8. Zwino a ka chi wuya mapute e wiza mu nyika no kugwedegwedza zwa ka nga siyiwa ne chivuramawe.

9. Pa kupedza kwa ka ita rima mazuva matatu ; va Egitite va ka mbo tadza kuwonana kana ku mbo famba-famba. Asi kwa i va na va Israele kwa i va kuchena.

10. Asi Farao wa ka ramba a ka kukutara moyo wake no ku sa mbo rega vanu kuenda. Zwino Moses a ka chi mu yambira ne tsambgwa ya gumi o ti : "Usiku umwe chete vadangwe vose va va Egitite va cha zo fa."

Zwibvunzo.

1. Farao wa ka reveyi kuna Moses na Aaron ? Aaron a ka chi iteyi ?

2. Yave wa ka tumireyi kuna Farao ?

3. Tsambgwa ye chiposhi ya i ve ye yi ?

4. Ye chipiri ? Ye chitatu ? Ye china ?

5. Zwa ka itkweyi pa tsambgwa ya shanu ?

6. Tsambgwa ya tanatu ya i va ye yi ?

7. Ndeipi tsambgwa ya i va ye chinomwe ? Ye rusere ne ya pfumbamwe ?

8. Moses wa ka yambira Farao seyi ne tsambgwa ya gumi ?

XXIV. WAYANA YA PASIKE.

1. Moses na Aaron va ka unganidza vanu pamwe chete va chi go va ti : "Zwa nzi na Mambo; pa zuva re gumi

na mana ro mwedzi uno, a cha ngo va mauro, muri yoga yoga i no zo wuraya wayana i si ne maka. Mu rege kuchora ne pfupa rayo rose. Mu no zo tora ropa rayo, ezwo na'ro mu go mwaya magwama a magoni enyu. Asi nyama ye wayana ibva ya djgiwa usiku wo wa kare wo, i chi djgiskwa ne chingwa chi si na kufutiskwa. Nokuti pa usiku iwowo Angere wangu a no zo wuraya madangwe

ose a va Egipite, asi kuti ndi ka wona ropa re wayana pa masasa enyu, ndi no zo pfuwura, ezwo ha u no zo va no kukungura kana kufa mu dzimba dzenyu."

2. Usiku we zuva re gumi na mana wa swika, va Israele va ka ita se zwa va ka rayirgwa. Pa va pakati po usiku, angere wa Mambo wa ka pfurikidzira Egipite no kuwuraya, kubvira kuna dangwe ra Mambo ku ndo gumisira kuna dangwe wo muranda. Kwa ka muka kuchema no kuchkisa mu nyika yose Egipite nokuti rufu rgwa i va

mu'mba yoga yoga. Asi dzimba dza va Israele dza ka re-gergwa, nokuti masasa a ka nga a ka mwayiwa ne ropa re wayana. Farao ndo kudanidza Moses na Aaron usiku, a ka ti : "Ibvayi pakati pa vanu vangu, mu ndi natse wo."

3. Va Israele va ka simuka no kuchimbizika no tkwavo tkwose. Moses a ka chi ti kwa va ri : "Zuva iri mu no zo ri kudza se zuva guru va no zwargwa na va no zo zwargwa." — Ropa re wayana ye Pasike ra i fanidzira ropa ra Yesu Kriste.

Zwibvunzo.

1. Moses na Aaron va ka udzeyi vanu zwe zuva re gumi na mana ro mwedzi? Ko zwe wayana ye Pasike ndo kudiyi? Va ka dareireyi kumwaya magoni avo ne ropa rayo?

2. Ndiani wa ka pfurikidzira Egipite usiku? Ku ka go itkweyi?

3. Va Israele ndo kuiteyi?

XXV. KUYAMBUKWA KWE GUNGWA DZWUKU.

1. Zwino Yave oga wa ka chi perekedza va-Israelle mu rgwendo rgwavo; a ka va tungamirira masikati no mutsigo we gore, usiku no mutsigo wa marimi o moto. Ndo maswikirgwo a va ka ita miri ino ye gungwa.

2. Farao ndo kukungura, nda bvumidzireyi va Israele kuenda? Ezwo, ndo ku va rondera ne ngoro na vataswi va mabiza, ne hondo yake yose. Wa va usiku a ka va wanira padjgo ne gungwa dzwuku. Va Israele va ka batkwa no kuchka kukuru, va ka chema kuna Yave kuti ti batsireyi wo; asi Moses wa ka ti kwa va ri : "Mu sa chke, Mambo a no zo ku rgwirayi."

3. Wonayi! mutsigo we gore wa ka simuka, u ka bu-rukira pakati pa va Israele na va Egipite. Ku va Egipite wa ka gudumirisa rima, kuti va tadze kuwona va Israele. Asi ku va Israele wa ka ku chenesa. Zwino na pa kurayidza kwa Yave, Moses a ka tambanudzira shamu yake pa gungwa, pakare po mvura ya ka kamukana ya ka mira se zwengo ku rutivi no ku rutivi. Mepo i no dziya i ka chi bva ya womesa pasi, va Israele ndo kufamba na pakati pe gungwa.

4. Pa kuedza kwe zuva ra ka tevera, Farao wa ka rondera va Israele pakati pe gungwa. Asi kuduruma no kupenya kwe meni kwa burika mu mutsigo we gore. Mambo a chi go ti kuna Moses : “Tambanudzira ruwoko rgwako pa uzuru pe gungwa.” Moses a ka daro. Wonyayi ! mvura ya ka mbo kamukana ya ka dzokerana yo sangana pakare, yo bva ku rudjgi no ku rumoshe, i chi pfudigira ngoro na vataswi va mabiza ne hondo yose ya Farao.

5. Sa izwozwo Mambo wa ka ponesa va Israele zwi no nanisa ku zwanza zwa va Egipte. Vanu va ka chka Mambo va chi tenda kunaye no kuna Moses mubatsiri wake.

Zwibvunzo.

1. Yave wa ka tungamirira va Israele seyiko ?
2. Farao wa ka iteyi ?
3. Mutsigo we gore wa ka burukira seyi ? Mvura ya ka kamukaniskwa seyi ?

4. Farao ne hondo yake va ka pedzgwa seyi ?

5. Vanu va ka tenda kuna'ni ?

XXVI. ZWINANISO ZWA KA ITKWA MU MARENJE.

1. Kuzoti vanu va Yave va yambuka gungwa dzwuku, va ka wuya ku marenje kwa va ka shaya ne nyama yose. Na izwozwo va ka tanga kusuwa no kuñuñujika. Asi

Mambo wa ka ti kwa va ri : "A va mauro mu cha wana nyama, ezwo mangwana chingwa."

2. Wonayi ! mauro ndova dza ka wanda zwikuru, dza ka wuya ku misasa no kugutsa vanu vose va Israele no ku dzi djga. Asi mangwana-ngwana, sango rose ra ka zara no udjgo u no tapira, u nenge dova re chando, ya i ve manna. Ya i tapira se chiungwe. Ne chingwa ichi Yave wa ka gutisa va Israele makore makumi mana, kudzamara va pinde mu nyika Kanaan.

3. Ku zo pfuwura kwezwi, va Israele va ka chi wuya ku rimwe divi re renje kwa va ka shaya mvura ndo kuñu-ñujikira Moses. Mambo ndó ku ti kuna Moses : “Tora shamu yako, enda ku gomo Horeb, u rove dombo, mvura i no zo buda mo.” Moses a ka daro. Ezwo, kakova ke mvura ka ka punzira, kuti vanu, kuti zwipfuwo vo ngo tonodza nyota yavo sa va no da po.

Zwibvunzo.

1. Chiyiko cha ka shayikwa na vanu mu marenje ?
2. Chiyi cha ka wuya mauro ku misasa ?
3. Chiyi cha ka wa mangwana ?
4. Zwa ka itkweyi kana vanu va ka shaya mvura ?

XXVII. ZWIRAYIRO GUMI. MURU YE NDARAMA. ARKA YE CHITENDERANO.

1. No mwedzi we chitatu va Israele va ka wuya ku gomo Sinai. Uko va ka dzika matumba avo. Moses a ka kwira ku gomo. Mambo a ka go ti kwa a ri : “Chiburukira zasi kuna vanu, u va rayidze kuti va zwi natsire nasi na wedza, va suke hanzu dzavo no ku fatira zuva re chitatu. Kana mumanzi u chi rira, nga va wuye vose mu djinga me gomo.” Moses a ka chi ita sa a ka rayirgwa na Mambo.

2. Mangwana e chitatu a wuya, ku ka duruma ne meni. Gore gobvu ra ka pfudiga gomo rose. Utsi wa ka sangana na marimi o moto wa ka buda pa uzuru pe gomo. Mumanzi wa ka banzuka kuridzgwa, na pasi pa ka denge-ndeka no kudedera. Vanu zasi pa gana va ka chka kwa-zwo.

3. Moses ndo ku va endesa mu djinga me gomo, Yave a ka chi go tawura a ri mu gore o ti :

I. Ndini Mambo, YAVE wako ; u sa ve na vamwe vayave pamberi pangu. U sa zwi itire zwifananidzo zwa u nga pfugamire.

II. U sa dane zita ra Yave, Mambo wako, nando.

III. Funga zuva re Sabate, kuti u ri chengete ri ve sante.

IV. Kudza baba n'amai vako, kuti u gare pasi misi mijinji.

V. U sa wuraye.

VI. U sa ite cho upombgwe.

VII. U sa be.

VIII. U sa pupurire mumwe nema.

IX. U sa chive mukadzi wo mumwe.

X. U sa chive numbi dzo mumwe.

Zwino vanu va chi iswo vunduka, va ka chi shevedzera vo ti: "Ti no zo ita zwose zwa ka tawurgwa na Mambo."

4. Mambo wa ka pa zwimwe zwirayiro kuna Moses, kuti vanu va zive ku mu pfugamira seyi, no ku mu tewurira, no kuchengeta zwakanaka mazuva ake masante. Moses wa ka udza vanu mazgwi ose a Mambo. Vanu-ndo ku zo ti: "Ti no zo mu terera wo." Iye ndo ku zo vaka altare mu djinga me gomo no kutewurira Yave. Ndo ku zo tora ropo re zwipirgwa no ku mwaya vanu na'ro, a chi ti:

"Iri ropa re Chitenderano cha Yave, cha a ka ita ne'mi."

5. Po ku zo bve'zwi, Moses wa ka enda ku gomo pakare, a ka chi gara ko mazuva makumi mana no usiku makumi mana. Ha a ka djga chingwa kana kunwa mvura. Zwino va ri mu djinga me gomo, va ka ti kuna Aaron : "Ha ti zive Moses uyo zwa a ri kuita mu gomo. Simuka, u ti itire va-yave vo ku ti tungamirira." Aaron ndo ku va

umbira muru ye ndarama ya ka gundikwa; vanu ndo ku i tewurira; va ka gara va chi djga no kunwa, va chi muka ku ndo tamba. Mambo ndo ku ti kuna Moses : "Chiburuka zwako, nokuti vanu va tadza." Moses ndo ku buruka a chi takura mafendefa maviri e zwirayiro zwa Yave mu mawoko ake. Po kuwona muru ye ndarama ne zwizwino, wa ka zarirgwa ne hashu, wa ka punza mafendefa e zwirayiro a chi tora muru ye ndarama, wa ka i pisa no moto, a chi i punza-punza no kurasa zwimedu mu rukova.

6. Zwino Moses wa ka kwira mu gomo pakare, a chi takura mu mawoko ake mafendefa maviri a ka fanana na a po kutanga, Yave ndo ku zo nyora pakare pa a ri zwi-rayiro zwake. Moses ndo kukumbira Yave kuti a regere vanu vake rutadzo rgwavo rgwa ka ipisa. Ndo kuburuka mu gomo a chi bata mu mawoko ake mafendefa maviri e

Zwirayiro; asi ha a na kuziva kuti uso wake u ne nyanga, ndokuti, u no penya no kuburika miseve ye chiveneko ya ka fanana ne nyanga, a cha ngo bva ku ndo tawura na Mambo. Moses wa ka isa mafendefa maviri mu ARKA ye Chitenderano, ra i ve ngwanda ro muti u no kosha, ra ka nga ra ka fugidzgwa mukati no kunze ne ndarama yakanakisa kwazwo. Chikwidibiro che ngwanda cha i va che ndarama chete, na pa chi ri va i gara vangere vaviri va

ka ringisana, va chi fugidza Arka na mapapiro a ka tambanudzgwa. Ichi cha i nzi : Chigaro che tsitsi : no kune Chigaro che Tsitsi, Yave wa i zivisa vanu va Israele zwo kuda kwake.

Zwibvunzo.

1. Yave wa ka pa seyiko zwimwe zwirayiro kuna Moses ?
 2. Moses wa ka iteyiko ne ropa re zwipirgwo ?
 3. Moses wa ka diyiko kuna vanu ?
 4. Vanu va ka davireyiko ?
 5. Vanu va ri mu djinga me gomo va ka kumbireyiko kuna Aaron ?
 6. Aaron wa ka va itireyiko ?
 7. Moses wa ka swiko iteyiko ne muru ye ndarama ?
 8. Moses wa ka kwira mu gomo a chi takureyiko ?
 9. Po kuburuka mu gomo, uso wake wa ka nga wa ka ita sey ?
 10. Arka ye Chitenderano ya ka nga ya ka itkwa sey ?
- Chiyiko cha ka nzi Chigaro che Tsitsi ?

XXVIII. KUFA KWA MOSES. YOSUA A NO PINDISA VA ISRAELE MU NYIKA YA KA PIKWA.

1. Pa ku zo ti va famba mu renje makore makumi mana, va Israele va ka swika po kupedza ku bani ra Moab, padjgo no rukova Yordane, miri kwargwo kwa i va ne nyika ya ka pikwa. Moses a ka nga a chembera, ndo ku rayirgwa na Yave kuisa mawoko ake pa Yosua, no ku mu gadza mubati wa vanu. Nokuti Yave wa ka nga a udza Moses kuti : “Ha u cha yambuka Yordane, iwe, asi Yosua ndi’ye a cha switsa vanu ku nyika ya nda ka pikira vadzibaba vavo.”

2. Moses ndo kuunganidza vanu, a ka va fundisa pakare no ku va zivisa zwirayiro zwa Yave. A ka va cheyuchidza zwishamiso zwose zwa va ka nga va ka itirgwa na Yave. A ka va teterera kuda Yave no moyo wavo wose, no ku mu namata ne simba ravo rose ; kuchidza varombe, kunakira vayenzi, no kurera vana vavo mu kuziva no kuchka Yave. A ka va yambira ne zita ra Yave kurega kuchata na

vanu va no pfugamira zwiyaive zwe nema no kugara zwa-kaipa, nokuti va nga tsawukise moyo yavo kuna Yave mu-mwe chete we chokwadi. A ka va rayira wo kurega kuterera vadudzi ve nema na va no rota zwirototo; kurega kubvunza vadzimu, nganga na va no swikirgwa, nokuti zwose izwi zwi no tadzira Yave. A ka va dudzira kuti rimwe zuva Yave a cha mutsa muprofeta mukuru ku ndo dzika Chite-nderano chitswa. Muprofeta uyu mukuru pana Moses, ndi Yesu Kriste muvambi we Chitenderano chitswa. A ka va pikira kuti Yave a cha va benedika zwikuru kana va chi ramba va chi tenda kwa a ri, asi a cha va ranga zwi no bvundisa kana va chi zo ramba ku mu terera.

3. Zwino Moses wa ka benedika vanu no ku kwira mu gomo Nebo. Pano, Yave wa ka mu rakidza nyika yose miri kwe Yordane, a chi ti : "Ndiyoyo nyika ya nda ka pi-kira Abraham, Isaak na Yakobo. Wa i wona iwe, asi ha u cha zo yambukira kwa ri ri." Moses mubatidzi wa Yave ndo ku zo fa, a ka ndo vigwa ku bani ra Moab. Pa kufa

kwake a ka nga a switsa makore zana na makumi maviri; vanu va Israele va ka mu chema mazuva makumi matatu mu bani ma Moab.

4. Pa ku zo ti ku chema kwa pera, Yave wa ka ti kuna Yosua : “Muka, u yambuke Yordane, iwe na vanu vako ne’we.” Yosua wa ka terera; zwino wonayi ! vaprسته va i takura Arka ye Chitenderano pamberi pa vanu, va cha ngo tsika mu rukova, mvura yo ku rudjgi ya ka mira i ka ti tkwi, i nenge gomo; asi mvura yo ku ruboshwe ya ka nguno yerera ku gungwa ro rufu. Vanu vose ndo ku yambuka na pasi pakawoma, va chi ita misasa yavo miri, va ka chengeta zuva guru re Pasike. Ndo kuenda ku ndo rgwisa guta rakasimba Yeriko. Swingo dzaro dza ka punzikira pasi pa kurira kwa maboswo a vaprسته na pa kuguwa kwa vanu; guta ri ka piskwa no moto. Yosua wa ka rgwa makore manomwe a chi batidzgwa na Mambo, a ka kunda vashe makumi matatu no mumwe, no kutora nyika ya Kanaan, a ka go i govera marudzi gumi na maviri a va Israele.

Zwibvunzo.

1. Kuzoti Moses a chembera a ka iteyiko ?
2. Moses wa ka rayireyiko kuna vanu ? Chiyiko cha a ka va dudzira ?
3. Kuzoti a benedika vanu a ka enda kupiko ?
4. Wa ka vigwa kupiko ? Vanu va ka mu chema mazuva mangani ?
5. Nde ripi naniso ra ka itkwa pa kuyambuka rukova Yordane ?
6. Guta guru Yeriko ra ka torgwa seyiko ?
7. Yosua wa ka rgwa makore mangani ? wa ka kunda vashe vangani ?
8. Wa ka tora nyika yiko no ku i govera aniko ?

XXIX. VATONGI NA VAMAMBO. DAVID NA GOLIATH.

1. Ne nguva idzo Va-Israelle va ka nga va chi bate nyika ya ka pikwa. Yosua na Vakuru va ka nga va ka wona zwishamiso zwa Yave, va chi ri vapenyu, vanu va

ka itira Yave zwakanaka. Asi zwizwargwa zwa ka teverera pa gumi ra mazana a makore no kurawudza, zwa ka darika Chitenderano pakare na pakare; vanu va chi chata na vaheidene no kusiya Yave we chokwadi, va chi parira wo Mambo moswa dzo rudzi rgwose. Ne hasha dzake dza ka rurama, Yave wa ka va ranga zwinobvundisa, so kuyambirgwa kwa va ka nga va ka itkwa na Moses. Kunya-ngove'zwi, nguva dzose dza va ka pfidza no moyo kwawo, Yave wa ka itira wo tsitsi. Kechiposhi wa ka va pa Vatongi, va ka ti: Gedeone wa ka va nunura kuna va-Madiane va ka nga va va pfuvisa makore manomwe pa musana po kutadza kwavo. Ezwo Yeffa wa ka wuraya va-Ammone va ka nga va rozwa va-Israela makore gumi na masere pa musana po ku sa tendera kwavo. Po kupamidza kutadza kwa va ka ita, Yave wa ka va isa ku mawoko a va-Filistine makore makumi mana. Asi ne tsitsi dzake, Yave wa ka mutsa Samsone no ku mu pa simba ra ka pfuwura muzwarirgwo wake kuti a gone kuvamba kununurgwa kwa va-Israela mu mawoko a va-Filistine.

2. Mutongi wo kugumisira wa i va munu musante wa ka nzi Samuele. Vanu ndo ku zo kumbira mambo, Yave ndo ku-udza Samuele ku ndo zora Saule mwana wa Kis, a ve mambo wavo. Saule wa ka kunda va-Ammone; ezwo mwana wake wo moyo mukuru, ndi'ye wa ka kunda va-Filistine. Po kubve'zwo. Yave wa ka rayira Saule kutsividza va-Amalek va ka nga va sandukira va-Israelle, a chi ti: "Pedzisa kwazwo zwose zwa va na'zwo : mombe, ne wayi, makamera ne mbongoro; u sa zwi regere kana kuchiva chinu chipi ne chipi cha va na'cho." Asi Saule na vanu vake wa ka regera zwi nenge zwa ka komba zwa mapoka ne zwa matanga, hanzu ne hondowe na zwose zwakanakisa, va chi pedza chete zwa kanyangara ne zwi si nga gone kubatsira. Yave ndo kuza-rirgwa ne hasha a chi tuma Samuele kuna Saule mambo, o ti : "Nokuti wa ka ramba izgwi ra Yave, Yave wa ka ramba wo kuti u gadzgwe umambo." Kubvira zuva iro, Samuele ha a na ku mbo wona Saule pakare. A chi ra-yirgwa na Yave, wa ka enda ku guta Bethlehem ku ndo zora David gotkwe ra Yesse, pa meso a baba wake ne e hama dzake.

3. Va-Filistine wa ka ungana pakare ku ndo rgwisa va-Israelle. Pfumo ravo ra i mira pa rutivi pe rimwe gomo, asi ra va-Israelle pa rutivi pe rimwe wo ; nezwo pakati pavo pa i va no mupata. Zwino kwa ka buda ku pfumo ra va-Filistine rimwe rume ra ka nzi Goliath. Ri mire ipapo ra ka guwa kuna va-Israelle ro ti: "Sarudzayi munu mukati menyu ; a burukire kwa ndi ri, ti rgwe tose ta ka batana. Kana a chi ndi wuraya ti cha zo va varanda venyu ; asi kana ndi chi mu wuraya, mu cha zo va mose varanda vedu." Mangwanani na mawuro a mazuva makumi mana, Goliath wa ka ramba a chi dena pfumo ra va-Israelle. Asi Saule na vanu vake wa ka nga va chi vunduka kwazwo.

4. Nezwo vakomana vatatu va Yesse va ka nga va chi bate basa mu pfumo ra Saule; asi David gotkwe wa nga a chi fudza wayi dza baba wake pa Bethlehem. Yesse ndo ku ti kwa a ri : "Tora zwiyo izwi ne zwingwa no ruombo; enda u ndo wona kuti zwose zwakanaka here kuna vakoma vako." David wa ka enda no ku swiko kwazisa vakoma va-

ke. A chi nguno tawura navo, Goliath wa ka sedera no kutawura mazgwi ake a kare. Po ku a nzwgwa, David wa ka tawurira Saule mambo o ti." Munu wose a rege kurasa moyo : ini, mubatidzi wako, ndi cha enda ku ndo rgwisa mu-Filistine uyu." Asi Saule wa ka ti kuna David : "Ha u gone ba ku mu rgwisa, iwe; Ha u si ri mwana mudiki here? Asi iye, wa i zivira kurgwa kubvira umwana wake." Da-

vid wa ka pindura o ti : "Mubatidzi wako pa a i chengeta wayi dza baba wake, shumba ne unguwe dza ka bvuta hondowe kunze kwe danga. Asi ini, nda ka dzi rondera zwangu, na pa dza ka ndi rgwisa, nda ka dzi bata pa wuro, ndi chi dzi dzipa, ndo kubva dza fa. Zwi cha darowo, no mu-Filistine uyu : nokuti a no zwi ita ani, kuti a virimire no kunyomba pfumo ra Yave mupenyu?" Saule mambo ndo ku ti kuna David : "Enda, Mambo nga a ve ne'we."

5. Na izwozwo David wa ka tora tswimbo yake yofudzi, wa ka sarudza mabgwe mashanu a no tedza murukova, a ka a isa mu nava yake yo ufudzi, ndo kubata chikandiso chake mu chanza, a chi enda ku ndo sangana no mu-Filistine. Goliath a chi ringisa wa ka wona David, a ka mu shona no ku mu nyomba ne zwi yave zwake, o ti : "Ndinj imbgwa here, kuti u wuye kwa ndi ri ne tswimbo ?"

Asi wuya zwako ; ndi go zo pa nyama yako ku shiri dzo mweya no ku zwikara zwo musango." David wa ka davira o ti : "Iwe, u no wuya kwa ndi ri ne bakatkwa, pfumo ne nowo; asi ini ndi no wuya kwa u ri ne zita ra Mambo we hondo, Yave wa wa ka mbo dena. A cha ku isa mu mawoko angu; ndi go zo ku wuraya no ku ku dimura musoro. Nezwo vanu vose va cha ziva kuti a ri po Yave pana va-Israelae."

6. Mu-Filistine ndo kumuka no kusedera. David wa ka tora ibgwe mu nava yake, wa ka ri kanda no kurova mu-Filistine; ibgwe ri ka bowora huma yake. Goliath ndo kuwira pasi no uso wake. David wa ka manyira no ku swiko mira pa a ri, wa ka zwuva bakatkwa rake, no ku mu dimura musoro. Va-Filistine pa kuwona kuti mbirimi yavo ya fa, va ka tiza. Va-Israelae va ka muka, va ka guwa, va chi va rondera no kuwuraya vajinji vavo ne zuva'ro. Zwino zwa ka itkwa kuti kana David a ka chi dzoka, vakadzi va ka buda mu maguta ose a va-Israelae, va chi imba no kutamba ku ndo chingura mambo Saule, va chi davirana, vo ti : "Saule, wa ka wuraya makumi mazana ake, asi David wa ka wuraya makumi a makumi a mazana ake."

Saule ndo kuzarirgwa ne hasha cha idzo; nezwo kubvira zuva iro, wa ka ringisa David ne shanje chete; asi Yonathan mwana wa Saule wa i disa David so mweya wake. Nezwo va-Israelae na va-Yuda vose va i disa David, nokuti wa i gara a i ne tsika kwadzo na Yave a i va na'ye.

Zwibvunzo.

1. Yave wa ka mutsa ani ku ndo nunura va-Israelae mu mawoko a vasemi vavo ?
2. Samuele ndianiko ? Wa ka iteyiko ?
3. Yave wa ka itireyiko Saule hasha ?
4. David wa i va mwana waniko ? Wa ko zorgwa nani ?
5. Ndianiko wa ka dena va-Israelae ?
6. David a ka diyiko kuna Saule ?
7. Goliath na David va ka tawuriraneyiko ?
8. David wa ka wuraya Goliath seyiko ?

XXX. VAMAMBO : DAVID, SALOMON. - VAPROFETA VA ISRAELE : ELIAS, YONA.

1. Kuzoti Saule a fa mushure mo kurgwa pa gomo Gelboe, David wa i bata va-Yuda na va-Israel. Wa bvutira va-Yebusite gomo Sion padjigo ne Yerusalem, wa ka ri ita guta rake, no kuwuya kwa ri ri ne Arka ye Chitenderano. Wa ka kurira vasemi vake vose, ndo kurambidza vanu vake kuisa

mutero kuna va-Filistine. Nezwo pa kutadza kwa a ka ita, iye, mambo nyakusimba wa ka zwi dukupisa a chi ti: "Nda tadza kuna Mambo." Nathan muprofeta wa ka davira, o ti: "Mambo wa ka ku regera wo rutadzo rgwako; kunyangove zwi, u cha rangwa pa musana pe moswa yako." David wa ka kotamira ruwoko rgwa Yave no kuchema moswa yake mazuva ose a ri mupenyu, a chi kumbira Yave kuti a rambe a chi chenesa moyo wake. Wa i va munu wa pa moyo wa Yave, nokuti wa i zwi dukupisa no kuva ne tsitsi. Wa ka regera no kukungura Absalome mwana wake a ka

nga a zwi kudza no kuiswa, a chi mukira baba wake no ku mu dzinga kunze kwe guta, miri kwe Yordane; wa ka re-gera wo no kuchema Saule a ka nga a mu pfuvisa no kutswaga ku mu wuraya. Wa i va wo muprofeta mukuru. Mu nziyo dzake dza ka komba, wa ka dudza zwa margwadzo ne zwo kufa, zwo kumuka mu vafi no kurumbira kwo Mununuri wa ka nga a temergwa ku zwargwa no rudzi rgwake, no kunzi : Mwana wa David. A sa ti a fa wa ka zoresa mwana wake Salomon a ve mambo pa nzimbo pake; wa ka mu rayira wo kuvaka pa gomo Sion tempele i no kodzere ukuru wa Yave. A pedza makore makumi mana o kubate nyika, wa ka ndo zorora kuna vadzibaba vake, a chi vigwa mu guta rake cha iro.

2. Mambo wa ka zwi wonesa kuna Salomon mu chiroto a chi ti : "Kumbira cha ndi no ku pa." Salomon wa ka kumbira moyo wo kunzgwisisa kuti a gone kubata no ungwaro rudzi rgwa vanu va si nga gone kuverengwa no ku-

wandisa kwavo. Mambo wa ka fara nazwo a ka pa wo Salomon ungwaro na pakare kukupuka no kurumbira. Ha pa na no munu wose wa i mu kunda mune zwo ungwaro kana pamberi kana mushure make. Vanu va chi bva ku marudzi ose no kuna vamambo vose va pasi va i wuya kwa a ri ku zo nzwga mazgwi ake o ungwaro no ku zo wona mbiri yake.

Pa gore re china ro kubata kwake, makore mazana mana na makumi masere mushure mo kubuda kwa va-Israelaele mu Egipite, Salomon wa ka tanga kuvakira Mambo numba yakanakisa ya mabgwe ne miti ye sedare, ne dare dzwuku ne ndarama. Numba iyi ya Mambo, ndokuti Tempele, ya ka pedza makore manomwe o kuvakiwa. Zwino Salomon wa ka unganidza vashe na vanu; Arke ye Chitenderano ya ka takurgwa ku Tempele no kurumbira i ka iskwa mu Chisante che Zwisante, mupriste mukuru oga wa i mu pinda kamwe pa gore. Mazuva gumi na mana, mambo na vanu va ka fara no kunamata va chi nguno imbira Yave no ku mu tewurira, mombe makumi maviri na maviri a mazana pamwe ne wayi zana ra mazana na makumi maviri.

3. Asi Salomon wa ka sa zo terera Mambo, a chi tora kwa a ri vakadzi vajinji va heidene. Nezwo kana a ka chembera, vakadzi avo va ka tsawukisa moyo wake kuna Yave we chokwadi. Mambo wa ka zarirgwa ne hasha wa ka ti kwa a ri : "Nokuti ha u na kuchengeta Chitenderano ne zwirayiro zwangu ndi cha ku bvutira ushe wako no ku u pa kuno mubatidzi wako." Ndo kubva Salomon a fa, ezwo Roboam mwana wake wa ka gara pa chigaro cho ushe. Asi va-Israelaele, ndokuti marudzi gumi pana marudzi gumi na maviri, va ka sarudza Yeroboam a ve mambo wavo, wa i va mwana wa Nabat wa ka nga a ri mubatidzi mu numba ya Salomon. Nezwo Roboam ndo kusara na marudzi maviri chete mu guta rake Yerusalem, ndokuti va-Yuda na va-Benjamin. Izgwi ra Mambo ra ka bva ra itkwa ra ka daro.

Asi va-Yuda pamwe na va-Israelaele va ka mutsa hasha dza Yave. Va-Israelaele va ka zwi umbira muru mbiri ye dare ra ka nuniskwa, va chi dzi pfugamira; va ka pfuga-

mira Baal, yave wa vaheidene, va chi bata wo zwo uñga-nga ne zwo uroyi. Mambo ndo kushatirgwa no ku va rasa ku meso kwake. Mambo mukuru wo ku Assyria ndo kuwuya ne pfumo guru kwazwo ku zo rgwisa no kutora guta ravo Samaria, wa ka kanda mambo wavo mu toronko, no kuendesa vanu vavo kure kwazwo ku nyika yake cha iyo. Garegare va-Yuda va ka rangwa no muto-wo wa kare po musana po kutadza kwavo. Mambo wa

Kaldea wa ka tora Yerusalem, a chi pisa guta pamwe ne Tempele, wa ka sunga mambo wavo na makechemo no kudzipura maziso ake a chi enda na'ye na vanu vake kure-kure ku nyika yake cha iyo Babylone.

4. A sa ti a va tonga zwinobvundisa zwakadaro, Yave a ka nga a tumira va-Israelle Elias muprofeta mukuru ku ndo va pfidzisa tsiko dzavo dzakaipa. Rimwe zuva Elias wa ka mira pamberi pa mambo wakaipa Akab,

a chi ti : “Ne zita ra Mambo mupenyu, Yave wa Israele, makore ano ha ku cha zo va kana ne dova kana ne mvura yose.” Ndo kubva denga ra pfigwa makore matatu, na izwozwo kwa i va ne nzara uru kwazwo pana vanu. Asi Yave wa ka ti kuna Elias : “Enda ku mabvira zuva, u ndo zwi vanza ku rukova Karith, u gare ko.” Elias wa ka enda, ezwo makunguwo a i mu vigira chingwa ne nyama mangwanani na mawuro, iye a chi nwa mvura yo rukova. Kuzoti rukova rgwa ka paka nokuti ha pa na mvura ya ka nga ya na pasi, Mambo wa ka ti kwa a ri : “Simuka wo, enda ku Sarepta, nokuti nda fano rayira imwe chirikadzi ku ndo ku pira chokudjga ikoko.”

Mukadzi uyu a ka nga a ne rupi rumwe chete rgwo upfu mu hari na mafuta mashoma-shoma; wa ka bikira muprofeta chingwa pa mapfiwa; asi upfu ha u na ku mbo pera mu hari, kana mafuta ku mbo shayikwa, makore aya ose. Pa kurgwara no kufa kwo mwana wake, Elias wa ka rinzika muviri po uriri wake, ndo ku zwambarara katatu po mwana a chi chema, o ti : “Mambo we ! rega mweya wo mwana uyu u dzokere ku muviri wake.” Mambo wa nzgwa chinamoto chake, ndo kubva mwana a muka pakare, Elias ndo ku mu isa kun’amai vake. Elias wa ka ita zwimwe zwishamiso ne zwiratidzo zwijinji. Po kupedza, wa ka enda no mufundi wake Eliseus ku rukova Yordane. A chi tora djasi rake, wa ka ri peta no kurova mvura yo rukova i ka pararana na pakati, ivo ndo kuyambuka na pasi pa ka woma. Va chi nguno famba no ku tawurirana, wonayi ! ngoro yo moto i na mabiza o moto ya ka va pararanisa, ndo kubva Elias a kwidzgwa ku denga ne chinyamupuri.

5. Kuzoti Elias a enda, Eliseus wa ka ita mananiso majinji pana Israele. Ndo ku zo muka muprofeta wa ka nzi Yona. Yave zwa a no disa vanu vose ; a ka nga a chi da kuregera wo vanu vaheidene vo ku Ninive, guta guru ro ku Assyria, va ka nga va ka mutsa hashu dzake no kutadza kwavo, wa ka ti kuna Yona : “Simuka, enda ku Ninive, u ndo shumayirira vanu kuti va pfidze, nokuti kuiswa kwavo kwa ndi swipisa moyo.” Asi Yona no kuchika kwa a ka ita wa ka burukira ku gungwa, wa ka kwira

mu gwa a chi da kuenda ku Tarsis, a chi tiza uso wa Mambo. Asi Mambo wa ka tuma mepo uru i ka zo mutsa dutu guru kwazwo; nezwo gwa ra i da kupunzika. Zwino va i famba ne gwa va ka vunduka, va chi chema kuna yave wavo, va ka rasira numbi dzavo mu gungwa kuti va rerutse gwa. Ndo kurangana vo ti: "Nga ti fembere ti go ziva namo iyi ya ti wuyira seyi." Asi Yona ndi'ye wa va ka ziva, va ka ti kwa a ri: "Iwe, ndiwani? U ri

kuenda kupiko? Ti wudze wo namo iyi ya ti wuyira seyi?" Yona wa ka davira o ti: "Ndini, mu-Hebere, nda chka Mambo, Yave we denga, musiki we gungwa na pasi pa ka woma; nda va mu kutizo uso wake." Vanu va ka vunduka kwazwo, va ka ti kwa a ri: "Ti nga kuite seyi kuti gungwa ri ti nyararire? Yona wa ka davira o ti: "Ndi kandeyi mu gungwa; gungwa ndo ku zo ku nyararirayi. Zwa ndi no ziva kuti dutu iri guru ra ku wuyirayi pomusana pangu." Va i famba ne gwa ndo kubata Yona no ku mu kanda mu gungwa, ndo kubva ra vatama.

6. Zwino Yave a ka nga a switsa ko imwe hove uru yo kumedza Yona. Nezwo wa ka gara mu mumbu ye hove mazuva matatu no usiku utatu. Wa i namata kuna Mambo a ri mu mumbu ye hove, Yave ndo kurayira hove ku mu rutsa pasi pa ka woma. Yona ndo kuenda ku Ninive sezwa a ka nga a rayirgwa na Mambo. A cha ngo pinda mu guta wa ka guwa o ti : "Mazuva makumi mana a pera, Ninive ri cha pedzgwa." Vanu ve Ninive na mambo wavo va ka tendera izgwi ra Yave, va ka tema mutemo wo ku zwi nyima, va chi fuga mamvemve, vose vakuru na vadiki, va chi chema kuna Mambo kuti a va itire tsitsi. Yave wa ka wona mabasa avo akanaka, no kupfidza kwa va ka ita tsika dzavo dzakaipa, wa ka zo va itira wo tsitsi. Asi Yona wa ka buda kunze kwe guta no kuramba a ri ko, kudzamana a ti a wona kuti ri nga zo itkweyiko. Nezwo wa ka zo tambura zwikuru. Asi Mambo wa ka ti kwa a ri : "U ne ita zwakanaka here no kuzarirgwa ? Ha ndi cha zo regera Ninive here, guta iri guru, ri ne zana na makumi maviri a mazana a vanu va si nga gone kusarudza pakati po ruwoko rudjigi no ruboshwe, ne zwipfuwo zwa ka nyanya kuwanda ?"

Zwibvunzo.

1. Kuzoti Saule a fa, ndianiko wa ka gadzgwa ushe ?
2. David wa ka pfidza seyi ?
3. Yave wa ka diyiko kuna Salomon ? Iye wa ka davi-reyiko ?
4. Pa gore re china ro kubata ushe, Salomon a ka iteyiko ?
5. Salomon wa ka pare moswa yiko kuna Yave ? Wa ka rangwa seyi ?
6. Va-Israele na va-Yuda va ka tadzira Yave seyi ? Va ka rangwa na'ye seyi ?
7. Elias wa i va munu yiko ? Wa ka diyiko kuna Akab ?
8. Nde zwipi zwishamiso zwa ka itkwa ku Sarepta ?
9. Elias wa ka yambuka Yordane seyi ? Wa ka torgwa ku denga no mutowo upi ?
10. Ita nawu ya Yona muprofeta.

XXXI. VAPROFETA VA YUDA. ISAIA, YEREMIA, EZEKIELE, DANIELE.

1. Yave wa ka tumira va-Yuda, Isaia, "muprofeta mukuru wa ka tendika pa meso a Yave." Wa ka gara makore makumi mashanu a chi fundisa vatadzi zwo kupfidza, a chi mutsa wo vakanaka mu kutarisira kwavo, a chi va dudzira kuti Mununuri a cha zo zwargwa na Virigo, kuti a cha zo nunura vanu ku matadzo avo ne margwadzo no kufa kwake, kuti guva rake ri cha zo rumbidzgwa. Isaia ndo kutsiviwa na Yeremia wo rudzi rgwa va-Benjamin. Ndi'ye wa ka dudza no kuwona no kuchema, a ri mupe-nyu, kupedzgwa kwe Yerusalem. Asi Yave wa ka mu nyaradza a chi mu dudzira kuti makore makumi manomwe a perā, va-Yuda va cha zo dzokera ku nyika yavo, nezwo kuti garegare Yave a cha zo ita na vanu chimwe Chitenderano chitswa chi si nga gume. Na pakare Yave no kune tsitsi dzake, ha a na ku mbo kanganwa vadingwi avo. Wa ka va tumira Ezekiele' ku ndo va fundisa, no ku

va udza zwe chiwono cha i fano dudza zwo kununurgwa ku utapkwi. Kuna Daniele pakare ku Babylyone, angere Gabriele wa ka zivisa nguva cha iyo ya Kriste a cha zo wuya no kuwurayiwa, a chi gumisira no kufa kwake mite-wuro ye Chitenderano cha kare, a chi dzika wo zwakasimba Chitenderano chitswa kugara no kugara.

2. Daniele wa i va muprofeta mukuru mune Babylyone. No ungwaro wake no kuziva zwinu zwa ka vandika kwa a ka piwa na Yave, wa ka saka kuti mambo muheide-ne na vanu vake va chke no kukudza Yave we chokwadi wa va-Yuda. Mambo ndo ku mu ita mumwe wa vachinda ake, ndo kubva Daniele a kunda mamwe vachinda ose, nokuti mweya wa Yave wa i va na'ye. Mamwe vachinda ndo ku mu itira shanje, vo enda kuna mambo vo ti : "Mambo we ! ha u na kutema mutemo here wo kuti ani n'ani a no namata Yave tpi no upi kana munu, kusiya iwe, mazuva makumi matatu, a nga dayi a kandgwa mu bako re shumba ? Asi Daniele uyu a no chi namata kuna Yave wake katatu pa zuva." Po kunzgwa izwi, mambo wa ka tsamwa zwikuru no kuvavarira kupunyutsa Daniele. Asi vachinda a ka pamidza o ti : "Mutemo u nga gone kusandurgwa here ?" Ndo kubva Daniele a kandgwa mu bako re shumba, mambo a chi cherechedza dombo pa muromo pe bako ne mbatamunwe yake. Ndo kuenda ku numba yake, asi ha a na ku zo dja kana kunwa kana ku to kotsira kose. A chi fumo fumira mangwana, wa ka chimbidzo enda ku bako re shumba, ndo ku swiko dayidzira ne nzgwi ri no dedera, o ti : "Daniele we ! mubatidzi wa Yave mupenyu, Yave wako wa u no garo itira, wa gona here ku ku nunura ku shumba ?" Daniele wa ka davira, o ti : "Mambo we ! nga u rambe u ri mupenyu na riniwose : Yave wangu wa ka tumira angere wake ku zo zarira miromo ye shumba; nezwo ha dzi na ku ndi kuvadza, nokuti pana Yave nda ka wonekwa nda ka rurama ; nezwo panewe mambo, ha ndi na moswa ya nda ka para." Mambo wa ka fara zwikuru, wa ka rayira kuti Daniele a buritskwe mu bako, asi kuti vanu va ka mu nenedzera va kandgwe mu bako re shumba. Ivo va sa ti va swika pasi pe bako, va ka gamiwa ne shumba,

dza ka chhora mapfupa avo a chi a bgwanya-bgwanya. Ipapo mambo wa ka rayira vanu vake vose kuti ; "Ich-kayi Yave wa Daniele, nokuti ndi'ye Yave mupenyu nyakuva-po na kare kare, kugara no kugara ; nezwo simba rake ha ri cha zo pedzgwa."

3. Makore makumi manomwe a pera, so kududzgwa kwa vaprofeta, va-Yuda va ka bvumidzgwa kudzokera ku nyika kwavo, ndo ku zo vaka pakare Yerusalem ne Tempele. Asi va ka zo chimbidzo pare moswa dzavo dza kare dzo, va chi wana vakadzi vaheidene no ku sa chengeta Sabate ra Mambo. Vapriste cha ivo va i tewurira Yave mitewuro ya ka nyangara chete, zwipfuwo zwi si nga wone, zwa i rgwara ne zwa i guma. Na izwozwo no muromo wa Malaki muprofeta wo kupedzisira, Yave wa ka ti kunavo : "Ha ndi mbo fara ne'mi ; ha ndi cha zo gamuchira wo mupiro wose kune'mi. Nezwo kubvira ku mabvirazuva kuswika ku madokero, zita rangu ri cha zo va guru pana vaheidene, no ku nzwimbo yoga yoga

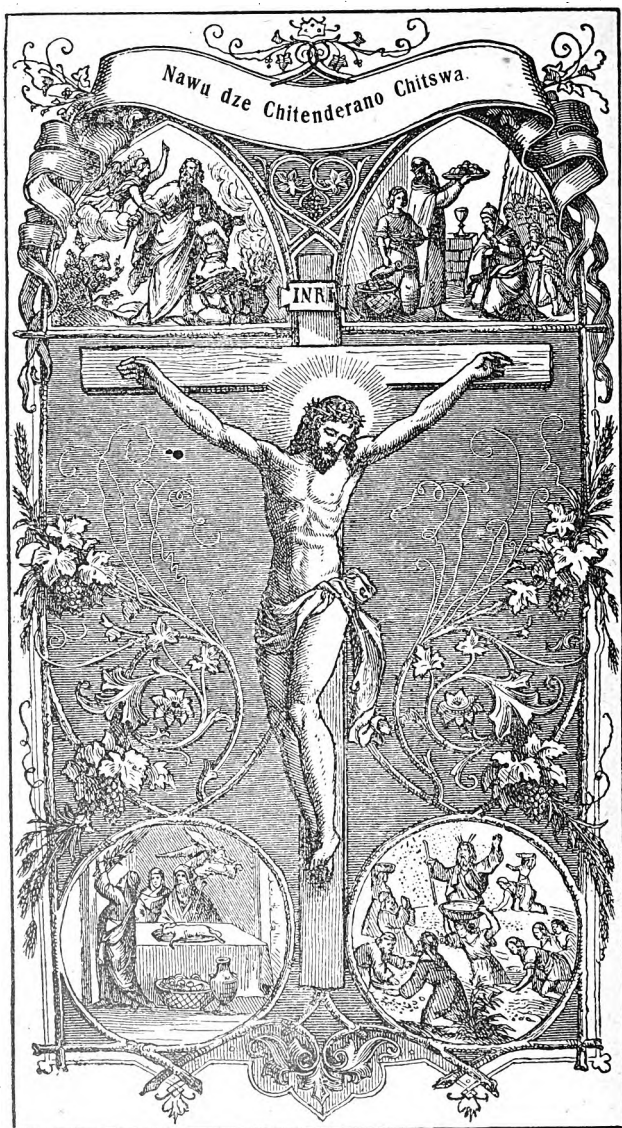
ku cha zo pirgwa ku zita rangu mutewuro no mupiro mutswene." No kudaro Malaki wa ka dudza kudaniwa kwa vaheidene no kutandgwa kwa va-Yuda; nezwo mutewuro u no kosha we Chitenderano chitswa, u no nguno tewurgwa zwino ku nzwimbo yose na pa nguva dzose.

4. Mazana mana a makore a ka nga o da kupfuwura, zwi sa ti zwa itkwa zwa ka mbo dudzgwa, Va-Yuda va ka ramba va chi mura Yave no kudarika Chitenderano chake. Asi vamwe va i mu terera, kudzamana kufa. Ndo zwa ka ita Eleazare, harawa i na makore makumi mapfumbamwe, kana a ka sarudza kufa pano kudarika chirayiro cha Yave; ndo zwa ka ita wo va-Makabi vadiki, hanzwadzikomana nomwe n'amai vavo va i no moyo mukuru. Po kupedza, Yave wa ka nzgwira vaheidene na va-Yuda urombo, a chi tuma mwana wake, wa ka zwargwa a ri mumwe chete, a chi bva ku denga ku zo tsikinura vanu vose va pasi pano.

Zwibvunzo.

1. Wa ka tumwa kuna va-Yuda ndianiko?
2. Yeremia wa ka dudzeyiko zwe Yerusalem? Yave wa ka mu nyaradza no kudiyo?
3. Angere Gabriel wa ka diyiko kuna Daniele?
4. Daniele wa ka kandirgweyiko mu bako re shumba?
5. Yave wa ka mu batidze seyi imomo mu bako?
6. Mambo wa ka rayireyiko kuna vanu vake vose?
7. Po kudzokera ku musha, va-Yuda va ka iteyiko?
8. Yave wa ka diyiko no muromo wa Malaki?
9. Po kupedzisira, Yave wa ka nzgwira va-Yuda ma vaheidene urombo no kudiyo?

L. D. S.

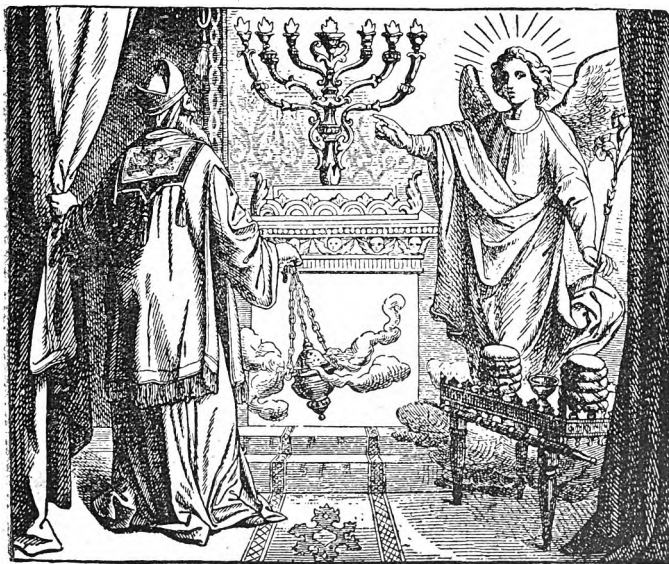
CHIKAMU CHE CHIPIRI.

Nawu dze Chitenderano chitswa.

I. KUZWARGWA KWA YOHANNES MUBAPATISI KU NO PARIDZGWA.

1. Mu ku nguno rayidza kwa Mambo Herodes, mu anakomo e Yudea, ma i gara mupriste wa i nzi Zakarias. Zita ro mukadzi wake ra i nzi Elizabeth Va ka nga va ka rurama va ri vaviri, va chi nyatso chengeta zwirevo zwose zwa Yave. Va ka nga va si na vana ; va ka nga va kwegura.

2. Rimwe zuva Zakarias wa i va ne basa ro upriste, ndo kupinda mu tempele, a ka go mira pamberi pe altare ne chipisiro che nsense. Vanu va chi nguno namata kunze

kwe altare. Zakarias a ka wona angere a mire pa rutivē rgwe altare. Zakarias a ka vunduka, asi angere wa ka ti kwa a ri : “U sa chke, Zakarias ; chinamoto chako cha ka nzgwikwa ; mukadzi wako Elizabeth a cha ku berekera mwanakomana ; u go zo mu tumidzira zita rake Yohannes. U cha zo fara no moyo muchena, nokuti a cha va mukuru pamberi pa Mambo. Ha a no zo nwa waini ne zwi no bata zwose. A no zo zadzgwa na Mweya Musante no kunyange a sa ti a zwargwa ; a no zo pindutsira vana vajinji va Israele kuna Mambo wavo. A no zo fano tunga-mira pamberi pake ku ndo fano natsirira Manibo vanu va ka iswo rurama.” Angere ndokubva a verera, Zakarias ndo kudzokera ku musha.

Zwibvunzo.

1. Zwa ka nziyi zwa Zakarias na Elizabeth ?
2. Zakarias a ka iteyi mu tempele ?
3. Ndiani a ka zwi wonesa kwa a ri ?

II. ANGERE GABRIEL A NO PARIDZA KUZWARGWA KWA YESU KRISTE.

1. Mwedzi mitanatu mezwi, Angere Gabriel wa ka tumwa ku Nazareth kuna virigo wa i nzi Maria, a ka nga a waniwa no munu wa i nzi Yosefe. Angere a ka wuya kuna Maria a chi ti : “Kaziwa Maria ; U zere grasia ; Mambo a newe, U no benedikwa pana vakadzi.”

2. Kana Maria a ka nzgwa mazgwi aya, a ka vunduka ; asi Angere a ka chi ti kwa a ri : “U sa chke Maria, nokuti wa ka wanira kudiwa na Yave ; U cha zo va no mwanakomana, U go mu tumidzira zita rake Yesu. A cha zo va mukuru no kutumidzgwa mwanakomana wo Mukuru-kuru.” Maria a ka chi ti kuna angere : “Zwi no zo itkwa sey i izwi ?”

3. Angere wa ka pindura o ti : “Mweya Musante a no zo wuya panewe, ne simba ro Mukuru-kuru ri no zo ku tibikira. Wona, hama yako Elizabeth, iye wo a ne

mimba yo mwanakomana, a chembera; nokuti pana Yave, ha pa na chi si nga itike."

4. Maria wa ka davira o ti: "Wona, ndi ri muranda wa Mambo; zwi itkwe kuneni so kureva kwako." Zwino angere a ka mu siya.

5. Gare-gare angere a ka chi zwi wonesa kuna Yosefe a chi ti: "Yosefe, u sa chke kutora Maria mukadzi wako. Mweya Musante wa ka burukira ma a ri; a no zo zwara mwana. U cha zo mu tumidzira zita rake YESU, nokuti a cha ponesa vanu vake ku zwitadzo zwavo."

Zwibvunzo.

1. Angere Gabriel wa ka tumwa kuna virigo upi?
2. Angere wa ka reveyi pa kuvunduka kwa Maria?
3. Angere a ka reveyi zwa Mweya Musante ne zwa Elizabeth?
4. Maria a ka go davireyi?
5. Angere a ka zo diyi kuna Yosefe?

III. MARIA A NO SHANYIRA ELIZABETH HAMA YAKE.

1. Maria wa ka simuka na mazuva ayo a chi kuru-
midza kuenda ku nyika ya makomo ku ndo-tara hama yake
Elizabeth. Maria a cha ngo pinda mumba, Elizabeth a

zere na Mweya Musante a ka shevedzera o ti : “Mu no benedikwa pana vakadzi, a no benedikwa wo mwana we mimba yenyu. Zwa ndi bvira nepi izwi, kuti amayi va Mambo wangu va nga wuye kwa ndi ri ?”

2. Apo Maria wa ka shevedzeresa o ti : “Mweya wangu u no kudza Mambo, no moyo wangu u no fara muna Yave Muponesi wangu ; nokuti wa ka ringisa uduku wo mushandiri wake. Wonayi ; kubvira zwino, zwi-zwargwa zwose zwi cha ndi tumidzira mubenedikwi.” Maria ndo kugara na Elizabeth mwedzi mitatu ; zwino a ka chi dzockera ku musha.

3. Elizabeth ndo kuzwara mwanakomana se zwa ka mbo fembergwa n'Angere. Zakarias na Elizabeth va ka fara no kutumidzira mwana zita ro ku ti Yohannes, se zwa ka nga zwa ka rayirgwa n'angere Gabriel. Mukomana a ka chi kura, a ka chi simbiskwa mu mweya. A ka chi enda ku marenje, ndo kugara uko kudzamara pa kudanirgwa kwake kuti a zwi zivise kuna Israele.

Zwibvunzo.

1. Maria a ka ende pi na mazuva ayo ?
2. Maria a ka reveyi ?
3. Zakarias na Elizabeth va ka farireyi ? Yohannes a ka gara kupiko ?

IV. KUZWARGWA KWA YESU KRISTE.

1. Na mazuva ayo, mutemo wa ka budiskwa na Mambo we Roma, Augusto, u chi rayira kuti vanu vose vo ku ruwa rgwake nga va verengwe. Na izwozwo, vose va ka enda ku ndo nyorgwa mu guta ravo.

2. Yosefe na Maria va ka enda ku Bethlehem guta ra David, nokuti va i va ve dzinza ra David. Asi va ka shaya po kurinda mumba ma vaenzi. Saka va ka siya guta no kupotera mu danga. Imomo mu danga ro urombo, Yesu Kriste mwana wa Yave wa ka zwargwa. Maria ndo ku mu fugidza mwana na machira, a chi go mu rinzika mu djiro re mombe.

Zwibvunzo.

1. Ndo upi mutemo wa ka budiskwa ?
2. Yosefe na Maria va ka enda seyi ku Bethlehem ?
3. Va ka siyireyi guta ? — Muponesi wa ka zwarirgwe pi ?

V. ANGERE A NO PARIDZA KUNA VAFUDZI KUZWARGWA KWA KRISTE.

1. Usiku wa karewo, vafudzi va ka nga va chirindira zwipfuwo zwavo. Zwino uno angere wa Mambo ndo-

kubva a zwi wonesa kwa va ri a chi ti : “Mu sa chke, nda ku vigirayi matama akanaka o kufara kukuru. Usiku uno wa zwarirgwemi mu guta ra David, Muponesi, ndiye Kriste Mambo. Mucherechedzo wenyu ndiwoyo : Mu no zo wona mwana wa ka fugidzwa na machira, a rere mu djiro re mombe.”

2. Pakare po bato ra vo ku denga ra ka bva ra va po n'angere. Va i kudza Mambo no kuimba va chi ti : Mbiri kuna Yave ku uzuru, na pasi rugare kuna vanu vakanaka.” Vangere ndokubva va dzokere ku denga, vafudzi va chi go tawurirana va chi ti : “A ti ndo swikayi ku Bethlehem, ti ndo wona zwa ta mbo udzgwa na Mambo.”

3. Va ka chimbidzo enda no kuwona Maria na Yosefe no mucheche a rere mu djiro re mombe. Va ka chi go

pfugamira mwana, ndo kudzokera ku musha va chi kudza no kurumbidza Yave. Mazuva masere a pera, mwana ndo kuchekegwa, zita rake ri ka chi nzi YESU, se zwa ka nga zwa ka rayirgwa n'angere.

Zwibvunzo.

1. Nda vanani va ka nga va chi rindira usiku wa karewo ?
2. Nda vanani va ka va n'angere zwino-zwino uno ? Kuzoti vangere va dzokera ku denga vafudzi va ka reveyi ?
3. Va ka wona ani ? Kwa ka itkweyi mazuva masere a pera ?

VI. KUPFUGAMIRA KWA VANGWARI VATATU VO KU MABVIRA-ZUVA.

1. Kuzoti Yesu a zwarirgwa Bethlehem, vanu vangwari vatatu kana vamambo va ka bva ku mabvira-zuva

va chi wuya Yerusalem. Va ka swiko bvunza ku ti: “A ri pi Mambo wa va-Yuda wa ka zwargwa? Ta ka wona nyenyedzi yake ku mabvira zuva, ezwo ta wuya ku zo mu pfugamira.” Mambo Herodes a chi nzwgwa izwi, wa ka vunduka. A ka kokorodza vanyori vose a chi va bvunzisa kwa ka da kuzwarirwa Kriste. Va ka ti: “Ku Bethlehem kwa Yuda”.

2. Zwino Herodes a ka chi tuma vangwari vatatu ku Bethlehem, a chi ti kwa va ri: “Endayi mu ndo nyatso rondorodza kutswaga mwana, kuti ma mu wana mu ndi zivise wo, kuti ini wo ndi ndo mu pfugamira”.

3. Pakare po vangwari va ka bva va rurama Bethlehem. Wonayi; nyenyedzi ya ka va tungamira kuti i ti ya mira pazuru pe nzwimbo ya i va no mwana. Va chi wona nyenyedzi va ka fara kwazwo. Va chi go pinda mo, ndo kuwona Yesu n’amayi vake. Va ka chi gwadamira pasi no ku mu pfugamira mwana. Ndo ku mu gamuchidza wo zwipo, ndarama, nsense ne myra.

4. Usiku Yave wa ka yambira Vangwari ku sa dzokera kuna Herodes. Na izwozwo va ka pindukira ne imwe nzira ku nyika kwavo.

Zwibvunzo.

1. Nda vanani va ka bva ku mabvira-zuva vo wuya Yerusalem?

2. Herodes a ka go reveyi kuna Vangwari vatatu?

3. Vangwari va ka iteyi kana va ka pinda mo? Yave wa ka yambira Vangwari seyi?

VII. YESU A NO GAMUCHIDZGWA MU TEMPELE.

1. Kuzoti Yesu a va na mazuva makumi mana, Maria na Yosefe va ka mu wuyisa Yerusalem ku ndo mu gamuchidza kuna Mambo. Va ka wuya na maziñana e njiva maviri, chipo cha va ka batirgwa kuita varombe.

2. Mu Yerusalem ma i gara iyoyo nguva munu wa i iswo namata Yave, wa i nzi Simeon. A i suvira kuwuya kwa Messia. A ka chi endes kwa na Mweya Musante, Si-

meon a ka wuya ku Tempele pa iyoyo nguva ya Maria na Yosefe vo nguno wuya wo no mwana Yesu. A ka mu tora mu mawoko ake a ka kudza Yave a chi ti : “Zwino ndi nga fe mu rugare nokuti meso angu a wona Muponesi”.

3. Mu Yerusalem ma i gara pakare chirikadzi i na makore makumi masere a na mana. Zita rayo ra i nzi Anna. Ya i itira Yave no kunamata no ku zwi nyima siku ne sikati. Ya pinda wo pa nguva’yo, i ka rumbidza Mambo no kutawura zwa Yesu kuna vose va i mirira Muponesi.

Zwibvunzo.

1. Kwa ka itkweyi Yesu a va na mazuva makumi mana ?
 2. Wa i va Simeon ndiani ? A ka iteyi ?
 3. Nde ipi chirikadzi ya ka nga i gere wo mu Yerusalem ?
- Ya ka go iteyi ?

VIII. KUTÍZIRA EGIPITE.

1. Ya va imwe nguva angere wa Mambo a ka chi zwi wonesa Kuna Yosefe o ti: "Simuka, tora mwana n'amayi u tizire Egitite. U gare ko ndi go zo ti ndo ku udza. He-

rodes a cha tswaga mwana ku mu wuraya." Yosefe a ka chi simuka o tora mwana n'amayi vake, ndo kuenda ku Egitite.

2. Herodes a cha nguno mirira kudzoka kwa Vangwari. Po kupedza, kuzoti va rega kuwuya, a ka zarirgwa kwazwo ne hashu. A ka rayidza kuti vanakomana vose ve Bethlehem no ruwa igwavo rgwose, va ka switsa makore maviri na va si na, va wurayiwe. Zwa ka itkwa sa po. Zwino kwa ka muka mere-mere uru, vadzimayi va chi ramba kunyaradzgwa.

3. Mamwe makore a pera, Herodes wa ka fa no mufiro u no dederes. Zwino angere wa Mambo ndo ku zo zwi wonesa kuna Yosefe mu Egipte, a ka ti kwa a ri : “Simuka, tora mwana n’amayi vake, U ende ku nyika ya Israel”. Yosefe a ka chi simuka, a ka tora mwana n’amayi vake no kuenda ku nyika ya Israel. A ka dzokera ku Galilea no kugara Nazareth.

Zwibvunzo.

1. Ndiani wa ka zwi wonesa kuna Yosefe pashure pezwo ?
2. Herodes wa ka nga a cha nguno mirireyi ? A ka rayidzeyi ?
3. Kuzoti Herodes a fa, ndiani a ka zwi wonesa kuna Yosefe ?

IX. MWANA YESU A NO SARA MU TEMPELE MAZUVA MATATU.

1. Kuzoti Yesu a va na makore gumi na maviri, wa ka enda na vakuru vake ku Yerusalem. Mazuva masante e Pasike a pera, Maria na Yosefe va ka dzokera ku musha, asi Yesu wa ka sara Yerusalem, vakuru vake va si nga zwi zive. Va ka ita rgwendo rgwe zuva, ndo kuwona kuti Yesu ha a po, ndo ku mu tswaga mu hama na vamwe vafambidzani navo. Va si na ku mu wona, va ka pindukira Yerusalem, va chi suwa no kutambudzika zwikuru.

2. Kuzoti va mu tswaga mazuva matatu, va mu wana a ri mu Tempele. Wa ka nga a gere pakati pa vadziidzisi a chi va terera no ku va bvunza zwibvunzo. Ezwo vose va i mu nzgwa va i shamiskwa ne njere dzake ne zwibvunzo zwake.

3. Amayi vake va ka ti kwa a ri : “Mwana, wa itire’zwi kunesu ? Wona, baba wako neni ta ku tswaga ti chi suwa.” Yesu a ka davira o ti : “Ma i ndi tswagireyiko ? Ha ma i ziva here kuti nda dayi ndi ri pa basa ra baba wangu ?”

4. Wa ka simuka no kudzokere ku musha na vakuru vake ku Nazareth ; a chi va terera. A ka kura ne njere

ne grasia pana Yave na pana vanu. A ka chi gara na vakuru vake Nazareth kudzamara a tange ku zwi fambisa pachena.

Zwibvunzo.

1. Zwa ka itkweyi Yesu zwa a ka va na makore gumi na maviri ?
2. Maria na Yosefe va ka mu wanira kupiko ?
3. Amayi vake va ka reveyi kwa a ri ?
4. A ka zo ende pi navo ?

X. YOHANNES MUBAPATISI MUTUNGAMIRI WA YESU, A NO DZIIDZISA NO KUBAPATISA.

1. Nguva ya ka nga ya ve padjgo, Yesu o da ku zwi buritsa pachena kuna vanu. Ychannes ndo kutanga ku-

dziidzisa no kubapatisa mu nyika yo ku rukova Yordane, a chi ti : “Zwi rangeyi nokuti ushe wa Yave wa va padjgo”.

2. Yohannes wa i pfeka hanzu ya makushe a makamara no ku zwi sunga ne ramba mu chiuno make. Kudjga kwake kwa i va uchi wo musango ne wiza. Vanu ve Yerusalem ne ve nyika yose ya Yudea va ka wuya ku rukova kuna Yohannes, va ka bapatiskwa no ku zwi rewurura zwita-dzo zwavo.

3. Zwino vanu vajinji va i funga kuti ndiye mutsiki-nuri wa ka pikwa. Na izwozwo Yohannes a ka ti : “Ha ndi si ri Kriste, ini ; asi pashure pangu a cha wuya iye a ne simba pane’ni. Ini, ndi no bapatisa ne mvura; asi iye a cha ku bapatisayi na Mweya Musante.”

Zwibvunzo.

1. Yohannes wa ka tanga rini kudziidzisa ?
2. Yohannes a i pfekeyi ? Vanu ve Yerusalem va ka iteyi ?
3. Vanu vajinji va ka fungidzira Yohannes s’ani ?

XI. YESU A NO BAPATISKWA NA YOHANNES.

1. No Musi uyo Yesu wa ka bva Nazareth a chi wuya ku rukova Yordane, kuti a zo bapatiskwa na Yohannes. Po kutanga Yohannes wa ka ramba ku mu bapatisa ; asi a ka ti : “Ini, ndi nga dayi nda to bapatiskwa nemi ; asi imi ku zo wuya kwa ndi ri seyi ?” Asi Yesu wa ka ti kwa a ri : “Chi mbo bvuma zwako zwino ndo zwi no diwa na Yave.” Yohannes ndo kuita sa a ka rayirgwa.

2. Kuzoti Yesu a bapatiskwa, ndo kubuda mu mvura o namata. Ezwo, wonayi ! matenga a zarurgwa, Mweya Musante ndo kuburukira pa a ri so mumu we njiva. Izgwi ri chi go bva ku denga ri chi nzgwicka ro ti : “Uyu, Mwana wangu wadiwa ; ma a ri ndi no nyatso fadzgwa”.

Zwibvunzo.

1. Yohannes wa ka reveyi kuna Yesu zwa a i da kubapatiskwa ?
2. Chiyiko cha ka itkwa kana Yesu a ka bapatiskwa ?

XII. YESU A NO ITA CHINANISO CH'AKE CHE CHIPOTSI PA MUCHATO KU KANA.

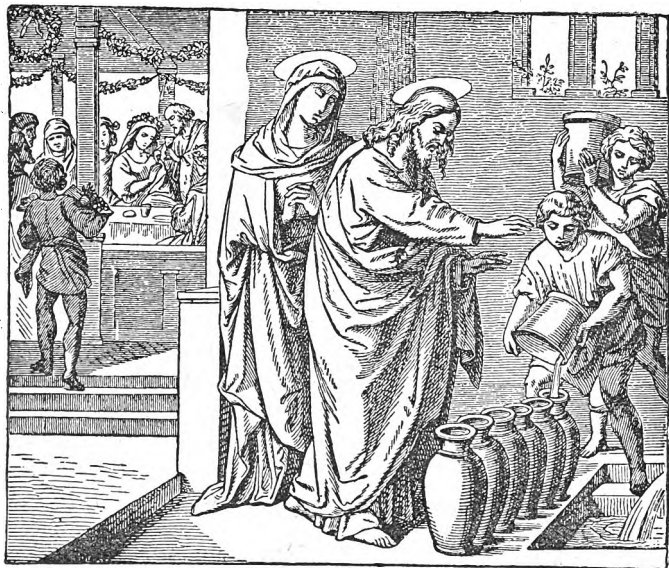
1. Kuzoti Yesu a va na makore makumi matatu, a ka tanga kudziidzisa pachena no kuita zwinaniso. A ka unga-
nidza wo vadziidziskwi kwa a ri.

2. Yesu a ka ite chinaniso chake che chiposhi ku Kana, musha muduku we Galilea. Kwa i va no muchato na Maria wa i va ko. Yesu na vadziidziskwi vake va ka nga va ri pakati pa vakokwi.

3. Kana Maria wa ka wona kuti waini yo da kupera, a ka ti kuna Yesu : "Ha va na waini". Yesu wa ka davira o ti : "Nguva yangu ha ya ti ya swika". Asi Maria wa ka ti kuna vapereki : "Pose pa a ne nge a ku udzayi napo, mu ite".

4. Mumba ma ka nga mu i ne zwirango zwitanatu zwa mabge, chimwe choga choga chi ne hanwa mbiri .

kana natu, Yesu wa ka ti kuna vapereki : “Zadzayi zwi-rongo ne mvura”. Va ka chi zwi zadza ku ti tuba. Zwino Yesu a ka chi ti kwa va ri : “Tekayi zwino, mu ende nayo ku mupereki mukuru”. Va ka enda nayo.

5. Mupereki mukuru wa ka ravira mvura ya ka nga ya sandurgwa ya ve waini. Asi ha a na kuziva kwa ya ka bva waini. Ndo kusheveda nyakuchata, a ka chi ti kwa a ri : “Munu oga oga a no tanga no kuisa waini yakanaka, a go zo teverera ne yakaipa ; asi iwe wa chengeta waini yakanaka kuswika zwino”.

6. Yesu a ka ita chinaniso chake che chiposhi ku Kana ye Galilea zwa a ka kumbirgwa n'amayi vake vasante. Vadziidziskwi vake va chi wona simba rake ro u-Yave va ka tenda kunaye.

Zwibvunzo.

1. Yesu a ka iteyi a va na makore makumi matatu ?
2. A ka ita kupi chinaniso chake che chiposhi ?
3. Maria a ka reveyi kuna Yesu ?
4. Pa ka nga pa mire zwirongo zwingani ? Yesu ndo kureveyi kuna vapereki ?
5. Mupereki mukuru wa ka reveyi ?
6. Vadziidziskwi vake va ka tendereyi kunaye ?

XIII. YESU A NO DZIIDZISA VANU NO KUPONESA VARGWERE.

1. Pane rimwe zuva re Sabate, Yesu wa ka nga a chi dziidzisa mu sinagoga ku Kafarnaum. Ku zo bva ku sinagoga a ka chi enda ku'mba kwa Simon Petre na Andrea hama yake. Vambuya va Petre va ka nga va chi rgwara ne denda guru ; avo ndo kubvunza Yesu ku va ponesa.

Yesu a ka chi sedera ku uriri wavo no kubata chanza chavo, ndo kurayira denda. Ndokubva, pakare po va muka, va poneskwa chirgwere, ndo kuperekera Yesu na vadziidziskwi vake.

2. Kuzoti zuva ra doka, vargwere ne zwirema ve guta rose va ka wuyiwa navo kuna Yesu; a ka isa chanza chake pa mumwe oga oga wavo no ku va ponesa.

3. Yesu a ka famba-famba mu nyika yose ye Galilea a chi dziidzisa. A ka ti kuna vanu : "Zwi rangeyi, mu tende Evangerio". Avo vose va i rgwadziwa ne chirgwere kana denda va ka wuyiwa navo kwa a ri, iye a chi va ponesa vose.

Zwibvunzo.

1. Ndiani wa i rgwara mu 'mba ma Petre na Andrea :
2. Kriste a ka iteyi zuva ra doka ?
3. Yesu a ka dziidziseyi mu Galilea ?

XIV. VAPOSTORE GUMI NA VAVIRI VA NO SARURGWA NA YESU. CHIDZIIDZISO PA GOMO.

1. Rimwe zuva, Yesu wa ka kwira gomo ku ndo namata, wa ka gara mu chinamoto usiku wose. Asi zuva ra vira, wa ka danidza vadziidziskwi vake, na pan'avo wa ka zwi sarurira gumi na vaviri va a ka tumidza Vapostore : Simon, wa ka wedzergwa zita rokuti Petre, na Andrea mukoma wake ; Yakobo na Yohannes vanakomana va Zebedeo ; Filippo na Bartolomeo ; Mateo na Toma ; Yakobo mwana wa Alfeo na Yuda kana Taddeo muninyina wake ; Simone wa ka nzi Zelotese, na Yuda Iskariote wa i va mucheri.

2. Kuzoti vanu vajinji-jinji, Va-Yuda na Vaheidene, va ka ti kuungana pamwe chete, Iye ndo kugara pasi pa gomo ndo ku va dziidzisa, o ti :

Vafari varcmbe mu moyo, nokuti umambo we denga ndo wavo.

Vafari vanyoro, nokuti va cha zo wana nyika.

Vafari va no suruvara, nokuti va cha zo nyaradzgwa.

Vafari va ne nzara ne nyota dzo ururami, nokuti va cha zo gutiskwa..

Vafari va ne itira tsitsi, nokuti va cha itirgwa wo tsitsi.

Vafari vatswene mu moyo, nokuti va cha zo wona Yave.

Vafari vawadzanisi, nokuti va cha zo nzi vana va Yave.

Vafari va no shushirgwa ururami, nokuti umambo we denga ndo wavo.

Vafari imi, kana vanu va cha ku tukayi no ku ku shushayi, no ku ku reverayi nema mazgwi ose e zwakaipa, mu chi Ndi itira. Farayi no kufara, nokuti tuso renyu ra ka kurisa mu kudenga.

Zwibvunzo.

1. Reva mazita a Vapostore gumi na vaviri ?
2. Yesu wa ka pikireyi tuso : ra varombe mu moyo : ra va ne tsitsi : ra vatswene mu moyo : ra va no shushirgwa zita rake.

XV. YESU A NO MUTSA MU VAFI

MWANAKOMANA WE CHIRIKADZI YO KU NAIM.

1. Rimwe zuva Yesu wa ka erekana a enda ku guta ra i nzi Naim. Va ka chi enda naye vadziidziskwi vake ne

bato guru ra vanu. A cha ngo swika padigo pe suwo re guta, wonayi ! munu wa ka fa, va ka nga va cha ngo buda naye kunze, mwana mumwe chete we chirikadzi ;

amayi varombe va zere no kusuwa, va ka nga va chi famba mushure me dara, na vanu vajinji ve guta va ka nga va chi va perekedza.

2. Yesu a chi wona amayi va ka firgwa, wa ka mutskwa ne tsitsi, kwa va ri ndo ku va ti : "Regayi kuchema". Zwino a ka chi va simudzira ruwoko kuti vatakuri va mire, a chi sedera a ka bata dara a ka ti : "Tswimborume, ndi no ku ti : Muka". Zwino wa ka nga a fa a ka muka no kugara ku ti tendere no kutanga kutawura. Yesu ndo ku mu isa kun'amayi vake.

3. Vose va ka wona naniso iri guru va ka batkwa no kuchka, va ka chi rumbidza Yave vo ti : "Muprofeta mukuru wa ka muka pakati pedu, Yave a ka zo tara vanu vake."

Zwibvunzo.

1. Yesu wa ka sangana n'ani ku suwo guru re guta Naim ?
2. Yesu wa ka reveyi kun'amayi vake ? ko ku zo ti ku mufi ?
3. Vanu va ka reveyi ?

XVI. YESU A NO NYARADZA DUTU.

1 Mumwe musu Yesu wa ka enda ku dziva re Gensareth. Mapato makuru a vanu a ka chi mu tevera. Yesu a ka chi pinda mu gwa ku ndo gara mo; vanu ndo kusara pa miri. A ka va dziidzisa a gere mu gwa.

2. Kuzoti wa va usiku Yesu wa ka ti kuna vadziidziskwi vake : "A ti yambukireyi kune imwe miri". Va ka chi bva va yambukira, va chi dimura dziva. Yesu a ri mu gwa. Asi iye wa neta no kurukutika, a tanga kukotsira.

3. Wonayi ! dutu guru ra ka muka pa gungwa ; asi igwa duku ra ka ndengendeka no kupfudigwa na manyuwi-nyuwi e mvura. Asi Yesu a ka nga a kotsira. Vadziidziskwi va ka chi enda kwa a ri, ndo ku swiko mu mutsa va chi ti : "Mambo ! ti ponese, kuda zwimwe ti nga pere".

4. Yesu wa ka muka a ka chi ti kwa va ri : "Mu no chkireyi ? Ha ndi si ri ne'mi here ?" Zwino a chi simuka wa ka rayira mepo kumira ne gungwa kudzikama. Wonayi !

zwa ka dzikama kwazwo. Vanu vose ndo kushama va chi ti : "Ndiani iyeyu ? nokuti kunyange mepo kunyange mvura zwi no mu terera."

Zwibvunzo.

1. Yesu a ka gara payiko a chi nguno dziidzisa vanu ?
2. A ka udzeyi vadziidziskwi vake ?
3. Zwa ka wuyeyi zwino ?
4. Yesu a ka reveyi no kuiteyi ? Vanu va ka reveyi ?

XVII. YESU A NO GUTSA MAZANA MAKUMI MASHANU A VANU NE ZWINGWA ZWISHANU.

1. Musi mumwe Yesu wa ka yambuka gungwa no kueda oga ku mafura-mepo. Asi kunyange ikoko mapato a vanu a ka mu tevera. Yesu a ka va itira tsitsi, a ka va dziidzisa no kuponesa vargwere va i wuyiwa navo kwa a ri.

2. Zwino a ka nga a va mauro, vapostore va ka chi go ti kuna Yesu : "Kotokesayi vanu, va ende ku misha i ri padjgo ku ndo tanga zwokudjga".

3. Yesu a ka bvunza o ti : "Mu ne zwingwa zwingani ?" Andrea wa ka davira o ti : "Pano pa no mukomana a ne zwingwa zwishanu ne hove mbiri. Asi zwi no go to nziyiko kuna va ka wanda va ka daro ?" Yesu wa ka ti : "Wuyayi kwa ndi ri ne zwingwa ne hove, ezwo mu garise vanu pasi po uskwa".

4. Kuzoti vanu va gara pasi, va i va mazana makumi mashanu, kusiya vakadzi na vana. Yesu ndo kutora zwingwa zwishanu ne hove mbiri, a ka chi nanganidza ku denga a ka zwi benedika, a ka medura zwingwa no ku zwi pa kuna vapostore vake ku zwi govera vanu. Hove dza ka govergwa wo sa izwozwo. Zwino vanu vose va ka djga va ka guta.

5. Kuzoti vanu va pedza kudjga, Yesu wa ka ti kuna vadziidziskwi vake : “Unganidzayi zwimedu zwe chingwa zwa sara zwi nga zo raskwa-raskwa”. Zwino vadziidziskwi ndo kuunganidza zwa ka nga zwa siyiwa zwe zwingwa zwishanu ne zwe hove mbiri. Zwa ka kwanisa tskwanda gumi ne mbiri. Vanu va chi wona naniso iri, va ka shevedzera vo ti : “Chokwadi, ndiye muprofeta a ri kuwuya pasi”.

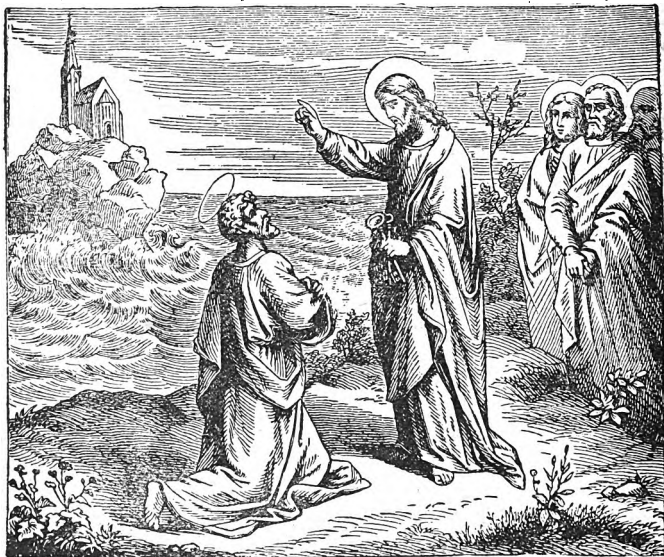
Zwibvunzo.

1. Ndiani wa ka tevera Yesu ku mafura-mepo ?
2. Vapostore va ka reveyi a va mauro ?
3. Yesu a ka bvunzeyi ?
4. Pa i va na vanu vangani ? Yesu a ka iteyi ne zwingwa ne hove ?
5. Ndiani wa ka unganidza zwimedu zwa ka siyiwa ? Vanu va ka shevedzereyi ?

XVIII. PETRE MUSANTE A NO BVUMIDZIRA UYAVE WA YESU, NDO KUPIKIRGWA KUTI WO ZO PIWA UFUDZI UKURU-KURU.

1. Yesu a chi swika ku nyika ye Kesarea Filippi, wa ka bvunza vadziidziskwi vake, o ti : “Vanu va no ti here Mwanakomana wo Munu ndiani ?” Va ka pindura : “Vamwe va no ti : Yohannes Mubapatisi ; vamwe, Elias ; vamwe, Yeremia kana mumwe wa vaprofeta.” Yesu wa ka ti kwa va ri : “Asi imi, mu no ti ndini ani ?” Simon Petre wa ka davira o ti : “Imi, mu ri Kriste Mwanakomana wa Yave mupenyu”.

2. Yesu wa ka pindura o ti : "Mufari iwe, Simon Mwana wa Yona, nokuti : nyama ne ropa ha zwi ne ku ku paridza izwi, asi Baba wangu a ri ku denga. Ezwo, ne'ni ndi no ti kwa u ri : Ndi'we, Petre (ndokuti Ruware); ne pa ruware urgu, ndi cha vaka Kirike rangu; ezwo masimba e inferno ha a cha zo ri kurira. No kwa u ri ndi cha pa

zwiwuri zwo umambo we denga ; ne chinu chipi chipi cha u cha sunga pa nyika, chi no zo sungwa ku denga ; ne chinu chipi chipi cha u cha sunungura pasi pano, chi no zo sunungurgwa mu kudenga."

Zwibvunzo.

1. Petre wa ka bbumidzira Yesu kuti ndi'ye ani ?
2. Petre ndo ku pikirgweyiko na Yesu ?

**XIX. YESU A NO FEMBERA MARGWADZO NO KUFA
KWAKE. - DZIHDZISO YE CHIPIANISO. - ZWO
KUTEVEDZERESA MUNE ZWAKAIPA.**

1. Ipapo, Yesu wa ka tanga ku va wudza Vapostore zwokuti a no zo enda Yerusalem no kuwisirgwa namo jinji, no kuwurayiwa, no ku ndo muka zuva ratatu. Asi ha va za ti va ka nzgwiswa mazgwi aya, va ka chka ku mu bvunza.

2. Ndo ka va wudza vose : “Ani ani a chi da kuwuya mushure mangu, a zwi rambidze, a tore chipianiso chake mazuva ose, a ndi tevere. Asi zwi nga mu batsireyi niunu kupfumira nyika yose, kana a chi rasa mweya wake ? — Kana munu a chi va ne nyadzi pamsoro pangu na mazgwi angu, Mwana wo Munu a cha va ne nyadzi pamsoro pake, zuva ro kuwuya kwake mu kupenya kwa Baba wake na Vangere vasante.”

3. Rimwe zuva a chi danidza kwa a ri mwana muduku, wa ka mu isa mukati ma Vapostore vake, o ti : “Mu ka sa ti ma itkwa sa vana vaduku, ha mu na kupinda ushe we denga. Asi kana munu a chi tevedzeresa mumwe wa vaduku ivava va no ndi tendera, zwakanaka kwa a ri guyo ri sungwe pa mutsipi wake, a go ~~pitirirgwa~~ *wisirigwa* mu mvura uru. Hokoyo munu nevedzereso i no bva kwa a ri ! Asi kunge ruwoko rgwako kana rutsoka ru no ku tevedzeresa, u ru teme, u ru kandire kure ; zwi no ku nakira kupinda rupeyu, u si na mitezo, kuno ku ti u kandingwe mu moto, u chi na mawoko ose kana tsoka dzose. Ndi po pa gonyi ravo ha ri fi, no moto ha u na kudzima.”

Zwibvunzo.

1. Yesu wa ka fembereyiko zwake kuna Vapostore vake ?

2. Reva zwa a no sungirgwa kuita mazuva ose muteveri wa Yesu ?

3. Nde ipi namo i no pikirgwa na Yesu kun'avo va ne nyadzi pamsoro pake ? kun'avo va no tevedzeresa vamwe kune zwakaipa ?

XX. CHIFANANIDZO CHA MAMBO NA VARANDA VAKE VAVIRI.

1. Petre wa ka wuya kuna Yesu wa ka ti : "Mambo, ndi go zo regera hama yangu kanganiko ! Ku ve kanomwe here?" Asi Yesu wa ka davira : "Ha ndi ti kwa u ri : Ku ve kanomwe, asi kanomwe wo zo ita makumi manomwe."

2. Ndo ku ti : Mumwe Mambo wa ka da kubvunzisisa varanda vake zwa mabasa ose ; zwino mumwe wa ka isi-wa pa a ri a ne ngava na'ye re pondo dza makumi a mazana ka mazana, Munu ha si nga gone kwazwo kuripa, Mambo wa ka rayidza kuti ku go tengesergwa na'ye no mukadzi na vana no ku ndo ripiwa. Asi muranda a chi wira pa mabvi ake, wa ka kumbirisa a chi ti kuna Mambo : "Ndi mirireyi, ndi go zo ripa zwose". Zwino Mambo wo muranda uyo a chi nzwira urombo, wa ka mu sunungura no ku mu regera ngava rake.

3. Zwino muranda a ka ti a cha ngo buda, ndo kuchingura mumwe muranda wa i ne ngava na'ye wo ra zana ra mashereni, wa ka mu bata no ku mu dzipa, o ti : "Chiripa ngava". Asi shamwari yake ndo kuwira pasi no ku kumbirisa, o ti : "U ndi mirire, ndi go zo ripa zwose". Asi uyo wa ka ramba, wa ka mu kandira mu torongo kuzoti wa ripa ngava.

4. Zwino vabatani vake va ka ita shungu kwazwo, va ka wuya ku ndo wudza Mambo zwose zwa itkwa. Mambo a ka mu danidza, ndo ku ti : "Iwe, muranda wo kuipisa, nda ku regera ngava rako, zwa wa ka ndi kumbirisa. Ha u za ti wa ka fanira ku mu itira tsitsi wo, mubatani wako here, se'ni wo nda ku itire tsitsi ?" Achidero, Mambo ne hashu ndo ku mu kumikidzira kuna vashushi, kudzimana wa pedza kuripa ngava rake rose.

5. No kudero wo, Baba wangu we denga a cha ku itirayi, mu ka sa regera imi, mumwe oga oga hama yake mu moyo.

Zwibvunzo.

1. Reva fananidzo ya Mambo na varanda vaviri ?
2. To dziidzisirgweyiko ne fananidzo iyi ?

XXI. YESU A NO DZIHDZISA VADZIHDZISKWI VAKE KUNAMATA.

1. Rimwe zuva kana Yesu wa ka nga a namata, mu-
mwe wa vadziidziskwi vake wa ka wuya kwa a ri o ti :
“Mambo, ti dziidziseyi wo kunamata”.

2. Yesu ndo ku ti kwa va ri : “Kuti mu chi namata
iteyi : Baba wedu U ri ku denga; zita rako ri santiskwe;
ushu wako u swike; kuda kwako ku itkwe pasi so ku denga.
Ti pe nasi kudjga kwedu kwe zuva; U ti regere mangava
edu sesu wo ti no regera va ne ngava nesu; U sa ti endese
kune chi no ti yedza; asi U ti nunure kune zwakaipa.”

3. A chi go ti kuna Vadziidziskwi vake : “Bvunzayi ;
mu cha piwa ; tswagayi ; mu cha wana ; gogodzayi ; mu
cha zaruringwa. Nokuti ani n’ani a no bvunza a no ga-
muchira; na a no tswaga a no wana; na a no gogodza a
no zaruringwa”.

Zwibvunzo.

1. Mumwe wa vadziidziskwi wa ka reveyi kuna Yesu ri-
mwe zuva ?

2. Reva Baba wedu.

3. Yesu wa ka reva zwimwe zwipi zwo kunamata ?

XXII. YESU A NO TAWURA CHIFANANIDZO CHA DIVES NA LAZARO.

1. Pakati pa vanu va i nzgwa Yesu va i va po wo va
no uswinu. Wa ka ti kwa va ri : “Wa i va po mumwe munu
wakapfuma wa i nzi Dives. A i zwi pfekesa ne hanzu
tswuku na machira akanakisa, a chi ngo ita mabiko makuru-
kuru mazuva ose. Wa i va po wo mumwe munu murombe
wa i nzi Lazaro. Wa i zendama pa suwo guru ro mu-
pfumi, a i na mavanga e mezi. Wa i da ku zwi gutisa nzara
yake na mafufu a i wa pa dara ro mupfumi; asi ha pa
na wa i a nongedza kwa a ri. Asi imbga dza i wuya no
kunanzwa mavanga ake.

2. “Zwino zwa ka itkwa kuti mupemi wa ka fa; ndo-
kubva a takurgwa na vangere ku chipfuva cha Abraham.

Mupfumi a ka chi bva a fa wo ; ndokubva a vigwa mu inferno. A chi ngo simutsa meso ake, a va mu matambudziko, a ka wona Abraham kure-kure na Lazaro pe chipfuva chake.

3. "Zwino a ka go chema o ti : "Baba imi ! Abraham, ndi nzwireyi wo tsitsi ; mu ngo tuma Lazaro kuti a nyudze muno yo munwe wake mu mvura, ku zo tonodza rurimi rgwangu, kuti ndi ri mu kutambudzgwa mu moto muno".

4. "Abraham wa ka ti kwa a ri : Chi mbo yewuka kuti iwe wa i piwa zwinu zwakanaka u chi ri mupenyu ; asi Lazaro pa nzwimbo pe'zwo wa i piwa zwe namo. Asi zwino iye a no nyaradzgwa, asi iwe u ri mu kutambudzgwa. Na pakare, pakati pesu newe, pa ka iskwa goronga guru kuti ha pa na a no gona kupfuwura a chi wuya kuno."

Zwibvunzo.

1. Tawura chifananidziro cha Dives na Lazaro ?
2. Zwa ka itkeyi na Lazaro, a fa.
3. Dives a ka bvunzēyi kuna Abraham ?
4. Abraham a ka davireyi ?

XXIII. YESU A NO BENEDIKA VANA VADUKU.

1. Mumwe musi vamwe vadzimayi vakanaka va ka wuya na vana vavo kuna Yesu kuti a zo va isa zwanza zwake pa va ri no ku va benedika. Asi vapostore va ka

nga va si nga zwi de. Ha va ka da kuti vana va wuye padjgo no Muponesi. Va ka tanga kutuka vadzimayi no ku va tanda na vana vavo.

2. Asi Yesu wa ka ti kuna vadziidziskwi vake : “Regayi vana vaduku va wuye kwa ndi ri ; mu sa va rambidze, nokuti ushe we denga ndo wa vakadayi”.

3. Zwino Yesu wa ka danidza vana, a chi va tora mu mawoko ake, a ka va isa chanza chake pa va ri no ku va benedika.

Zwibvunzo.

1. Vamwe vadzimayi vakanaka va ka iteyi rimwe zuva ?
2. Yesu a ka reveyi kuna vadziidziskwi vake ?
3. Yesu a ka go iteyi ?

XXIV. YESU A NO MUTSA LAZARO MU VAFI.

1. Ku Bethania padjgo ne Yerusalem, kwa i gara vasikana vaviri, va i nzi Maria na Martha. Va i va ne hanzwadzi imwe chete ya i nzi Lazaro. Zwino uno a ka ite chirgwere, ezwo hanzwadzi dza ka tuma nume kuna Yesu dzi chi ti : “Mambo, mudiwi wenyu a no rgwara”. Yesu a ka wiro skwera mamwe mazuva maviri kwa a i va. Pa zuva re chitatu a ka chi ti kuna vadziidziskwi vake : “Lazaro wa ka fa, ndi no zo enda ku ndo mu mutsa mu vafi”.

2. Yesu ndo kuswika Lazaro a va na mazuva mana o kuvigwa. Martha wa ka ndo chingura Yesu a chi ti : “Mambo, dayi ma i va pano, hanzwadzi yangu ya i dayi i si na kufa”. Yesu wa ka ti kwa a ri : “Hanzwadzi yako i no zo muka pakare”. Martha a ka pindura o ti : “Ndi no ziva kuti i cha zo muka pakare pa kumuka kwa vafi ne zuva re medziso”.

3. Yesu wa ka ti kwa a ri : “Ndi ri rumutso no rupenyu ; a no tenda kwa ndi ri, kunyange a ka fa a no zo va mupenyu. U no tenda izwi here ?” A ka davira o ti : “Mambo, ndi no tenda kuti mu ri Kriste, mwana wa Yave mupenyu, a ka wuya pasi pano”.

4. Zwino Martha a ka ndo danidza muninyina wake Maria Magdalena, a chi ti : "Ishe wa wuya, a ri ku ku danidza". Maria a ka chimbidzo simuka no kuenda kuna Yesu. A ka wira pasi pa tsoka dzake a chi ti : "Mambo, dayi ma i va pano, hanzwadzi yangu ya i dayi i si na kufa." Maria wa ka tanga kuchema, na vashamwari vose va ka nga va wuya naye va ka mutskwa ne tsitsi. Yesu

ndo kubvunza kuti : "Ma ka mu isa kupiko ?" Va ka ti : "Wuyayi mu zo mu wona". Yesu a ka chi chema misodzi. Va-Yuda ku zo zwi wona izwi va ka shevedzera vo ti : "Wonayi mudiro wa a i mu ita".

5. Guva ra i va mu bako ra ka nga ra ka pfudigwa ne bgwe. Yesu a wuya pa guva a ka ti : "Bisayi bgwe". Maria a ka davira, o ti : "Mambo, wa yora kare, nokuti a ka fa a va na mazuva mana". Asi Yesu wa ka ti kwa a ri : "Ha ndi na ku mbo kuudza here kuti kana u chi da kutenda, u no zo wona mbiri ya Yave ?

6. Pakarepo va ka bisa bgwe. Yesu ndo kusimudza meso ake ku denga o namata, a chi go shevedzera ne

zgwí guru a chi ti : “Lazaro, buda”. Pakarepo wa ka nga a ka fa a ka buda mu guva. Mawoko ake ne tsoka dzake zwa ka nga zwa ka pomberedzgwa ne micheka. Yesu ndo ku ti kwa va ri : “Sunungurayi micheka, mu mu rege. a ende”.

7. Va-Yuda vajinji va i va po, va ka tenda kuna Yesu. Vamwe ndo kuenda ku va-Farisei no ku va udza zwa ka itkwa na Yesu. Zwino va-Farisei na Vanyori va ka shevedzera vo ti : “To iteyiko, nokuti munu uyo a ne ita mananiso majinji ?” Kubvira zuva iro, va ka simbisa moyo ku mu wuraya. Asi Yesu a chi ziva pfungwa dzavo, ndokubva a dzokere ku renje.

Zwibvunzo.

1. Ndiani a i gara Bethania ; ezwo ndi ani a i batkwa ne chirgwere ?
2. Maria a ka reveyi kuna Yesu ? Yesu a ka davireyi ?
3. Zwa ka itkweyi pa guva ?
4. Lazaro a ka mutswa seyi mu vafi ?

XXV. KUDZIIDZISA KWA YESU ZWE MATRIMONIO NO UTSWENE.

1. Zwino Yesu a ka ti kuyambukira Yordane, vanu vajinji-jinji va ka mu komberedza pakare, ndo kudziidziskwa na'ye so mutovo wake. Asi vafarisei, va chi mu yedza, va ka bvunza : Zwi no tendergwa here kuti murume a rambe mukadzi wake ? Yesu wa ka davira o ti : “Ma ka rayirgwa seyiko na Moses?” Ivo ndo ku ti : “Moses wa ka ti tendera ti nyore rugwaro rgwo kurambana, ti mu dzinge.”

2. Yesu a chi pindura wa ka ti : “Pam'sana po ukukutu we moyo yenyu, Moses wa ka ku tenderayi kudzinga vakadzi yenyu ; asi kubva pa mavambo ha i za ti ya ka dero. Nokuti pa kuvamba, Yave wa ka sika va ve munurume no munukadzi, a ka ti : Pam'soro pe izwozwi, munurume a cha siya baba na'mayi, a go zo namatira kuna mukadzi wake, va ri vaviri va ve nyama imwe. Na izwozwo, zwino, ha va si ri vaviri asi nyama imwe. Nezwo cha ka mbo batanidzgwa na Yave, munu a rege kupararanisa”.

3. Pakare, mu'mba, vadziidziskwi vake va ka mu bvunza zwe izgwi iroro ; wa ka va ti : "Ani nani a no dzinga mukadzi wake, ku zo wana mumwe, a no pombgora a chi parira mukadzi maka ; asi, mukadzi kana a chi ramba murume a go zo wanisiwa no mumwe, a no ita upombgwe."

4. Zwino vadziidziskwi va ka mu ti : "Kana ndava yo munu no mukadzi i ka daro, ha zwi fanidzire kuwana". Yesu wa ka pindura : "Ha va si vose va no bata izgwi iri, asi ivo voga va ka piwa : iye a no gona, nga a tore."

XXVI. YESU A NO PARIDZA CHIREVO CHO RUDO.

1. Kuzoti Pasike ya va-Yuda ya sedera, Yesu wa ka enda ku Yerusalem. A cha nguno dziidzisa mu Temple, mumwe wa va-Farisei wa ka mu bvunza o ti : "Nde chipi chirevo chikuru-kuru pane zwimwe zwose ?"

2. Yesu wa ka ti : “Ida Mambo, Yave wako, no moyo wako wose, no mweya wako wose, no kufunga kwako kwose, ne ndangariro dzako dzose, ne njere dzako dzose; ndi cho chirevo chikuru-kuru che chiposhi. Chimwe cha kanizana nechii : ida mumwe wako sa u no zwi da. Pane zwirevo zwiviri izwi pa ka misirgwa chirevo chose na vaprofeta.”

Zwibvunzo.

1. Yesu wa ka bvunzwa zwe chirevo chipi ?
2. Yesu wa ka reveyi ?

XXVII. YESU A NO ZIVISA ZWO KUTONGWA KWE MEDZISO.

1. Yesu wa ka fembera pakare kuna vadziidziskwi vake zwi no zo itkwa po kupera kwa pasi o ti : “Mwana wamunu a cha wuya mu ukuru wake, a na vangere vose. Ndo ku zo gara pa chigaro che mbiri yake. Rudzi rgwose rgwa vanu va pasi va no zo wungana pamwe chete pa meso pake, a no zo tsawura vakanaka pana vakaipa, so mufudzi a no tsawura wai kune mbudzi. A no zo isa wai ku rudjgi, ezwo mbudzi ku rumoshe.”

2. Zwino Mambo a no zo ti kuna va ri ku rudjgi rgwake : “Wuyayi, imi vabenedikwi va Baba wangu, batayi ushe we denga wa ma ka fano rongedzergwa, kubvira kuvambgwa kwa pasi”.

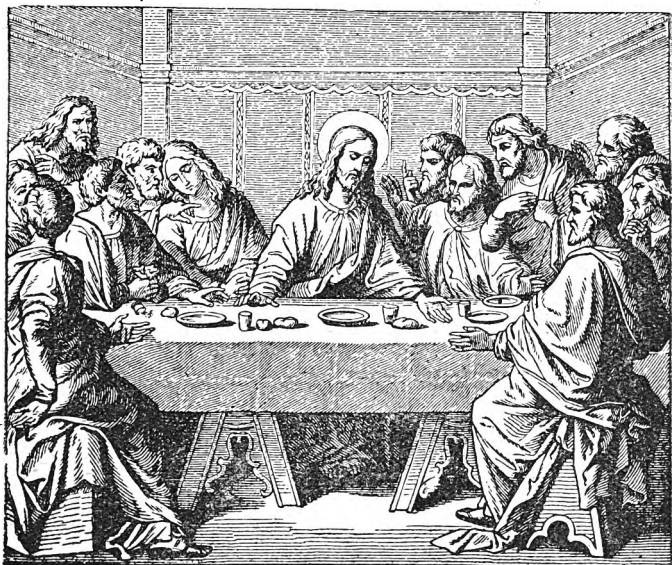
3. “A go zo ti kuna va ri ku rumoshe : “Ibvayi kune’ni, imi ma ka tukirgwa, ku moto usingapere, wa ka kuwidzirgwa diabore ne zwangere zwake”. Ava va no zo enda ku matambudziko asingapere; asi varurami ku rupenyu ru-singapere.”

Zwibvunzo.

1. Yesu a ka femberayi zwo kupera kwa pasi ?
2. Mambo a no zo reveyi kuna varurami ?
3. A no zo reveyi kuna va ri ku rumoshe rgwake ?

XXVIII. YESU A NO VAMBA SAKRAMENTE SANTE RE ALTARE.

1. Pa chirariro che medziso pamberi po kufa kwake, Yesu wa ka vamba Sakramente Sante re Altare. Iwo usikuwo Yesu wa ka tora chingwa mu mawoko ake masante, matswene, a chi go simutsa meso ake ku denga, ndo ku-

benedika chingwa, a ka chi medura no ku chi pa kuna vadziidziskwi vake a chi ti : "Torayi, mu djge; uyu muviri wangu, u no pirgwemi".

2. Se zwakarezwo Yesu wa ka tora gaba, a ka tenda, a ka ri benedika no ku ri pa kuna vadziidziskwi vake a chi ti : "Mu nwe mose zwi ri mo, nokuti iri ropa rangi re Chitenderano chitswa ri no zo paradzirgwe'mi na vajinji ku ndo regera zwitadzo. Itayi izwi kuti mu ndi yewuke."

Zwibvunzo.

1. Yesu wa ka vambeyi mu usiku wa pamberi po kufa kwake?

2. Yesu a ka reveyi zwa a ka tora gaba?

XXIX. KUTANDADZA KWA YESU MU MUNDA.

1. Zwino Satan wa ka furira Yudas mumwe we gumi na vaviri va Vapostore ku ndo chera Mambo, Ishe wake. Yudas wa ka enda ku va-Nyori, a ka chi swiko kwa va ri : "Mu no go ndi peyi, ndi ka zo mu isa kwa mu ri?" Va ka chi mu pikira na makumi matatu e mari. Yudas a ka bvuma mutengo uyo.

2. Kuzoti Yesu a vamba Eucharistia Sante, a ka enda na vadziidziskwi vake ku gomo Olivet, kwa i va no munda wa i nzi Gethsemani. Kana Yesu a ka va pa musuwo wo

munda, a ka chi ti kuna vadziidziskwi vake : “Garayi zwe-nyu pano, ndi mbo fano enda mberi ku ndó namata.” Petre na Yakobo na Yohannes voga va ka mu tevera mu munda.

3. Yesu ndo kutanga kusuwa no kudedera a ka chi ti : “Mweya wangu u no suwa zwo ku karo fa; garirayi mu namate ne’ni”. A chi enda mberi kashoma, a ka wa no uso wake a chi namata, a chi ti : “Baba wangu, kana zwi chi gona kuitkwa, regayi gaba iri ri bve kwa ndi ri ; asi ha ku itkwe kuda kwangu, asi kwenyu”.

4. Yesu wa ka namata a chi daro rutatu, a ka va mu kutandadza : dikita rake ra ka va sa madonwe e ropa a ka yererera pasi pa vu. A ka chi namata nguva uru no moyo wose. Wonayi ! angere a ka zwi wonesa kwa a ri, a ka go mu simbisa. Zwino Yesu ndo kusimuka no ku ti kuna va-postore vake : “Simukayi : mucheri wa swika.”

Zwibvunzo.

1. Yudas wa ka ndo chera Yesu kun’ani ?
2. Yesu wa ka endepi na vadziidziskwi vake ?
3. Yesu wa ka namata a chi diyi ? Nguva ngani ?
4. Ko dikita rake ra ka ita seyi ?

XXX. YESU A NO BATKWA.

1. Yesu a cha nguno bva ku tawura, Yudas a ka wuya ne bato guru ra vargwi na varanda, va ine mwenje, na majenje, na mapakat kwa ne nduni. Yudas a ka va udza kuti : “Wa ndi no kwazisa no muromo, ndiyeyo ; mu batiseyi”.

2. Mucheri ndo kuwuya kuna Yesu a chi ti : “Kaziwayi, Ishe !” A ka bva a mu kwazisa no muromo. Yesu a ka chi mu ti : “Shamwari, u no vingeyi pano ? Yudas, u no chera mwana wo munu no ku mu kwazisa no muromo here ?”

3. Yesu ndo kusedera kunyasi kwe bato ra vanu, a chi bvunza kuti : “Mu no tswaga ani ?” Va ka davira vo ti : “Yesu wo ku Nazareth”. Yesu a ka davira o ti : “Ndiye’ni”. Va ka vunduka va chi wa na magotsi, sa va fa.

4. Yesu wa ka davira pakare : “Mu no tswaga ani ?” Va ka davira vo ti : “Yesu wo ku Nazareth”. Yesu a ka

Zwibvunzo.

1. Yudas wa ka reveyi kuna bato ra vargwi na varanda ?
2. Yesu wa ka va bvunzeyi ? Zwa ka .itkweyi kunavo ?
3. Ko zwa Petre ? Vadiidziskwi va ka ita seyi ?

XXXI. YESU A NO TONGERGWA KUFA NE GUNGANO RA VA-YUDA.

1. Bato ra vargwi na vabatsiri va ka endesa Yesu kuna Kaifas, mupriste mukuru. A ka nga a wunganidza vanu vose ve gungano guru. Mupriste mukuru na vanu ve gungano va ka tswaga va no pupurira Yesu nema kuti a wurayiwe. Asi va ka shaya.

2. Po kupedza Kaifas a ka simuka o ti : "Ndi no ku pikisa na Yave mupenyu kuti u ti udze kana u ri Kriste, mwana wa Yave mupenyu". Yesu a ka davira o ti : "Ongu, ndiye'ni". Zwino mupriste mukuru wa ka barura hanzu

yake, a chi ti : “Wa shona Yave; mu no fungeyi?” Va ka davira vo ti : “A ne moswa yo kufa”.

3. Zwino Yesu wa ka endgwa naye, wa ka ndo gari-rirgwa dakara kuyedza. Musiyo wa pakati po usiku, va-gariri ve chitongerero va ka mu seka. Va ka swipira mu uso make, va ka mu putira ku meso no ku mu rova no ku mu shona.

4. Asi Yudas wa ka kungura kuchera kwa a ka ita Yesu. A ka dzorera pakare makumi matatu e mari kuna va-Nyori o ti : “Nda tadza no kuchera Yesu a si ne maka”. Va-Nyori va ka pindura vo ti : “Ti neyi wo isu ? meno zwako iyewe”. Yudas ndo kukanda mari mu Tempele, ndo-kubva a enda zwake kunze kwe guta, no ku zwi sungirira ne ramba.

Zwibvunzo.

1. Mupriste mukuru a ka nga a wunganidzireyi vanu ve gungano ?
2. Kaifas a ka pikisa Yesu a chi diyi ?
3. Zwa ka itkweyi kuna Yesu nguva dza sara dzo usiku ?
4. Ko zwa Yudas ?

XXXII. YESU A NO PURGWA.

1. No musi uyo Ponsio Pilato wa i va mubati we Yudea. Va-Yuda va ka enda na Yesu kwa a ri rungwana-ngwana ku ndo mu tongesa. Asi Pilato a i ziva kuti Yesu a ka nga a chergwa ne shanje dza vaprists ne dza va-Farisei. Saka, iye a ka da ku mu regesa mu mawoko avo. Asi vaprists va peswa vanu, vose va ka guwa va chi ti : “Mu rove-rereyi pa chipianiso ! mu roverereyi pa chipianiso !”

2. Pilato wa ka ti : “A ne moswa yi ya a ka ita ? Nda shaya maka ya ndi no mu wurayira. Na izwozwo ndi cha mbo mu pura zwangu, ndi go mu rega a ende”. Yesu ndo kuburitskwa no kukutunurgwa hanzu dzake, no kusungirirgwa pa mutsigo, a ka go purgwa no ukari wa ka nyanya.

Zwibvunzo.

1. Yesu wa ka endesergweyi kuma Pilato ? Pilato a ka nga a chi da kuiteyi ?
2. Pilato a ka reveyi ? A ka rayidzira Yesu kunziyi ?

XXXIII. YESU A NO GADZGWA NE NDAZA YE MINZGWA.

1. Kuzoti Yesu a purgwa, vargwi va ka mu pfekesa ne hanzu tswuku ya ka pfunara. Va ka ruka ndaza ye minzgwa, va chi i isa pa musoro pake no kuisa rutsanga mu rudjgi rgwake. Zwino va chi pfugama ne bvi pa meso pake, va ka mu shona va chi ti : "Kaziwayi, Mambo wa va-Yuda !" Vamwe va ka mu swipira mate va chi tora rutsanga no kurova musoro wake. Po kupedza va ka mu

putira pa meso, va chi pamidza ku mu mura no ku mu tambudza ne mitowo yose.

Zwibvunzo.

Kuzoti Yesu a purgwa, vargwi va ka go mu itireyi ?

XXXIV. YESU A NO RAKIDZGWA KUNA VANU NO KUTONGERGWA KUFA.

1. Pilato wa ka vavarira pakare ku mu nunura Yesu. Wa ka mu buritsa pa meso pa vanu. Apo Muponesi wa ka mira ne ndaza ye minzgwa pa musoro wake, a ka pfeka hanzu tswuku. Pilato a ka go ti : "Houno munu !"

2. Asi vapriste na va-Farisei va ka guwa vo ti : "Mu roverereyi pa chipianiso ! Mu roverereyi pa chipianiso !" Pilato a ka davira o ti : "Nda shaya maka kwa a ri." Va-Yuda va ka davira vo ti : "Ti ne chirevo ; ne chirevo ichi

a no batingwa kufa, nokuti wa ka ti : Ndini mwana wa Yave."

3. Pa nguva yo kupedza Pilato wa ka tswaga kununura Yesu mu mawoko avo. Asi va-Yuda va ka guwa vo ti: "Kuti u ka rega munu uyu a ka enda, ha u si ri shamwari wa Mambo."

4. Pilato ndo kutora mvura no kushamba mawoko ake a chi ti : "Ha ndi ne maka ne ropa ro munu uyu wa ka rurama ; i moswa yenyu". Vose va ka guwa vo ti : "Ropa rake ri wuye kunesu na vana vedu". Ndokubva, Pilato a isa Yesu kuna va-Yuda kuti a rovererergwe pa chipianiso.

Zwibvunzo.

1. Yesu wa ka rakidzgwa seyi kuna vanu ?
2. Bato ra vanu ra ka guweyi ? Pilato a ka reveyi ?
3. Pilato a ka reveyi zwa a ka shamba mawoko ake ? Va-Yuda va ka guweyi ?

XXXV. YESU A NO TAKURA CHIPIANISO CHAKE CHI NO REMESA.

1. Vargwi ndo kubata Yesu no ku mu kutunura hanzu tswuku no ku mu pfekesa hanzu dzake. Va chi go enda naye ku ndo mu roverera pa chipianiso. Yesu wa ka takura chipianiso chake chi no remesa pa mapfudzi ake.

2. Sa izwozwo wa ka pfuwura no mu miva ye Yerusalem, a chi enda ku Kalvari kwa a i dikanwa kuroverergwa. Makororo maviri a ka endeskwa wo pamwe naye ku ndo roverergwa naye.

3. Munu wa i nzi Simon wa ka nge o pfuwura a chi bva ku munda. Vargwi va ka mu bata no ku mu manikidza kubatidza Yesu kutakura Chipianiso.

4. Bato ra vanu ra ka tevera Yesu; mukati mavo ma i va pakare na vamwe vakadzi vakanaka, va ka kungura Yesu no kuchema misodzi ye tsitsi.

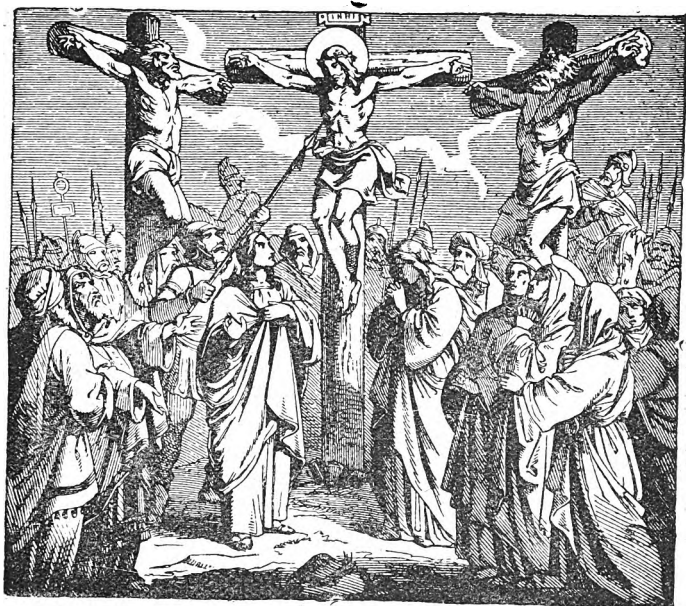
Zwibvunzo.

1. Vargwi va ka iteyi kuna Yesu ?
2. Nda vanani va ka endes kwa pamwe na Yesu ?
3. Ko zwo munu wa i nzi Simon ?
4. Vakadzi vakanaka va i nguno iteyi ?

XXXVI. YESU A NO ROVERERGWA PA CHIPIANISO.

1. A va masikati Yesu a swika pa musoro pe gomo Kalvari: Apc vargwi va ka mu gamuchidza waini ya ka di-raniskwa ne nduru. Yesu a ka go i ravira, asi a ka ramba kunwa. Zwino va ka mu roverera pa chipianiso.

2. Ndo kuroverergwa wo pamwe naye makororo maviri; rimwe ku rudigi, rimwe ku rumoshe. Vargwi ndo kutora hanzu dzake no ku dzi gova, va chi ita migovo mina; mumwe oga-oga a chi puwa mugovo wake. Asi hembe yake i si na musono, va ka ramba ku i gova. Na izwozwo va ka i kandira hakata, Zwino va ka gara pasi kutarira Yesu.

Zwibvunzo.

1. Kuzoti Yesu a swika pe gomo Kalvari, vargwi va ka iteyi ?
2. Ndavanani va ka roverergwa pamwe naye ? Vargwi va ka iteyi ne hanzu ?

XXXVII. YESU A NO TAWURA MAZGWI AKE MANOMWE O KUPEDZISA. — A NO FA.

1. Vapriste na va-Yuda va ka seka Yesu, va chi ti :
“Kuti u ri mwana wa Yave, zwi burutse pa chipianiso !
Wa ka ponesa vamwe, asi iye ha a gone ku zwi ponesa !”
Yesu wa i tawura a chi ti : “Baba, mu va regereyi nokuti
ha va zive zwa va no ita”.

2. Rimwe gororo ra ka nga ra roverergwa pamwe
naye, ra ka tuka Yesu ro ti : “Kuti u ri’we Kriste, zwi po-

nese iwe ne'su wo !" Asi rimwe ra ka ri tuka ro ti : "Chokwadi, isu ti no tambudzikira zwi ri po ; asi iye ha a na cha a ka ita". Ndokubva a bvunza Yesu o ti : "Mambo, ndi yewukeyi wo kana ma va mu ushe wenyu". Yesu wa ka davira o ti : "Ndi no ti kwa u ri : Nasi uno, u no zo va ne'ni mu paradiso".

3. Ezwo Maria amayi va Yesu, na Yohannes mudziidziskwi wa a i da kwazwo, va ka mira panyasi pe chinjiko. Yesu ndo ku ti kun'amayi vake : "Vadzimayi, houyuyi mwana wenyu." No kuna Yohannes a ka chi ti : "Hava amayi vako." Kubvira musiyo, Yohannes wa ka tora amayi va Yesu kwa a ri, va chi nge amayi vake cha ivo.

4. Kuzoti a va masakati, wonayi ! rima guru ra ka pfudiga pasi pose, ri chi gara nguva natu. Yesu ndo kushedzera ne zgwi guru o ti : "Yave wangu ! Yave wangu ! Ma ndi siyire yiko ?"

5. Cha va chinambgwe Yesu wa ka chema a chi ti : "Ndi ne nyota". Ezwo vargwi ndo kutora mushunje no ku u nyika mu vinegare no ku u isa po rutsanga no ku mu pa kunwa. Kuzoti a tora vinegare, Yesu wa ka ti : "Zwa pera !" Zwino wa ka shedzera o ti : "Baba, mu mawoko enyu, ndi ne isa mweya wangu". A cha ngo reva izwi, a ka kotamisa musoro, a ka fa.

6. Wonayi ! pasi pa ka dedera ; mabge a ka banzuka ; makuva majinji a ka zarurgwa ; zwituna zwijinji zwa vasant zwa ka muka. Ishe na vargwi va ka garirira Yesu va ka batkwa no kuvunduka, va ka ti : "Chokwadi, munu uyu wa ka nga a ka naka ; wa i va mwana wa Yave". Vanu va ka zwi rova zwipfuva zwavo no kudzokera Yerusalem chinyararire.

Zwibvunzo.

1. Vapriste na va-Yuda va ka seka Yesu seyi ?
2. Rimwe ra makororo ra ka reveyi ? Rimwe ra ka davireyi ?
3. Yesu a ka diyiko kun'amayi vake ? kuna mudziidziskwi wa a i da ?
4. Ndaapi mazgwi a Yesu o kupedzisira ?
5. Zwa ka itkweyi, Kriste a fa.

XXXVIII. YESU A NO BAYIWA NE PFUMO NO KUISKWA MU GUVA.

1. Ku cha ngo va mauro, mumwe wa vargwi wa ka tora pfumo no kubaya pa rutivi rgwa Yesu. Pakarepo zwi ka chi buda ropa ne mvura.

2. Vanu vafumi vaviri ndo ku turunura moviri wa Yesu pa chipianiso no ku u pombera mu machira akanaka. Va chi go u vanzarika mu guva dzwa, ra ka nga ra chergwa ma ruware. Ezwo va ka chi zo kungurutsira dombo guru pa musuwo we guva. A va mangwana vapriste na va-Nyori va ka isa vagariri pa guva, va chi isa wo mu-cherechedzo pa dombo.

Zwibvunzo.

1. Mumwe wa vargwi wa ka torereyi pfumo ?
2. Ndiani wa ka turumura moviri wa Yesu pa chipianiso ?
3. Vapriste na va-Nyori va ka iteyi a va mangwana ?

XXXIX. YESU A NO MUKA MU VAFI.

1. Po kuedza kwe zuva re chitatu, Yesu wa ka muka mu vafi, a chi buda mu guva ne mbiri yake yose. No musi uyo, pasi ndo kudedera kwazwo. Angere wa Mambo wa ka buruka ku denga, a ka kungurutsa dombo pa guva no ku ri gara. Uso wake wa i nge se meni, hanzu dzake dza i chena se dova re chando. Kana vagariri va ka wona angere, va ka rowa no kuchka, no kuwa pasi sa va ka fa.

2. Pa nguva ya kareyo vamwe vakadzi vakanaka va ka enda ku guva ku ndo zora muviri wa Yesu. Kuzoti va va

pa guva, va ka wona kuti ha mu na chi ri mo. Angere ndo ku ti kwa va ri : "Mu ri kutswaga Yesu wo ku Nazareth, wa ka roverergwa pa chipianiso ; wa muka; ha a si ri pano. Endayi, mu ndo udza vadziidziskwi vake na Petre".

Zwibvunzo.

1. Yesu wa ka muka rini mu vafi ? Ko zw'Angere ? Zwa ka itkweyi ku vagariri ?
2. Ndiani wa ka enda ku guva nguva ya kareyo ? Angere wa ka diyi kwa va ri ?

XL. YESU A NO

ZWI WONESA KUNA VADZIIDZISKWI VAKE.

1. Mauro e zuva ra karero, vapostore na wamwe vadziidziskwi va ka nga va ka wungana pamwe, mu'mba me

chirariro mu Yerusalem. Zwa va ka nga va chi chka va-Yuda, va ka nga va zarira misuwo. Zwino unoyo Yesu ndokubva a zwi wonesa pakati pavo a chi ti kwa va ri :

“Rugare ru ve ne’mi; ndi’ni, mu sa chke”. Vadziidziskwi va ka bva va fara no kuwona Mambo, Ishe wavo.

2. Asi Yesu wa ka tawura pakare o ti : “Rugare ru ve ne’mi ! So kutumwa kwa nda ka itkwa na Baba, sa izwozwo, ndi no ku tumayi”. Zwino a chi femera kwa va ri wa ka ti : “Gamuchirayi Mweya Musante. Avo va mu cha regera Zwitadzo zwavo, va no zo regergwa; n’avo va mu cha ramba kuregera zwitadzo zwavo, ha va cha zo regergwa”. Yesu ndo kuverera pa meso pavo.

Zwibvunzo.

1. Vadziidziskwi va ka nga va ka wungana kupiko mauro e zuva ra karero ?

2. Yesu a ka va pa seyi simba ro kuregera zwitadzo ?

XLI. YESU A NO GADZA PETRE UFUDZI UKURU-KURU.

1. Kuzoti a muka mu vafi, Yesu a ka gara pasi mazuva makumi mana. A i wanzo va pakati pa vapostore vake no ku va kurukurira zwo ushe wo ku denga. A ka zwi wonesa wo kuna vamwe vadziidziskwi, na po kupezdisira, kuna mazana mashanu avo pa musi mumwe chete.

2. Rimwe zuva vamwe vadziidziskwi vake vanomwe va ka enda ku dziva Genesareth; Petre, Yakobo na Yohannes va i va po navo. Zwino unoyo, Yesu ndokubva a va navo. A ka kurukura no kudjga navo.

3. Ndo ku ti kuna Petre : “Simon, mwana wa Yona, u no ndi da here kupfuwura ava ?” Petre wa ka davira o ti : “Mambo, mu no ziva kuti ndi no ku dayi”. Yesu ndokubva a ti : “Fudza wayana dzangu”.

4. Yesu a ka chi mu bvunza pakare o ti : “Simon, mwana wa Yona, u no ndi da here ?” Petre a ka pindura o ti : “Mambo, mu no ziva kuti ndi no ku dayi”. Yesu a ka chi ti : “Fudza wayana dzangu.”

5. Yesu a ka tawura kechitatu o ti : “Simon, mwana wa Yona, u no ndi da here ?” Petre a ka suwa a ka she-

vedzera o ti : “Mambo, mu no ziva zwose ; mu no ziva kuti ndi no ku dayi.” Yesu a ka chi ti kwa a ri : “Fudza wayi dzangu.”

Zwibvunzo.

1. Kuzoti a muka mu vafi, Yesu a ka gara pasi nguva ngani ?
2. Ndiiani wa ka enda ku dziva Genesareth ?
3. Yesu a ka reveyi kuna Petre.

XLII. KUKWIRA KWA YESU KRISTE.

KU DENGWA,

1. Pa zuva ra makumi mana, Yesu wa ka zwi wonesa kuna vapostore vake gumi no mumwe chete, po kupedzisa, mu'mba ye chirariro ku Yerusalem. Wa ka djga navo no ku va udza kumirira mu Yerusalem kudzamara va ga-

muchire Mweya Musante. Pashure va go dziidzisa va-Yuda na vaheidene. Wa ka ti : "Nda piwa simba rose ku denga na pasi. Na izwozwo, endayi mu dziidzise madzinza ose ; mu chi va bapatisa mu zita ra Baba na Mwanakomana na Mweya Musante ; mu chi va dziidzisa kuchengeta zwose

zwa nda ka ku rayirayi : wonayi ! ndi ne'mi mazuva ose, kunyange kudzamara kupera kwa pasi. A no tenda no, ku-bapatiskwa a cha poneskwa ; asi a si nga tende a cha raskwa."

2. Yesu ndo kuenda na vapostore vake ku gomo Olivet. Apo a ka simudza mawoko ake no ku va benedika. A cha nguno va benedika a ka tanga kukwira ndokubva a enda ku denga. Vapostore va ka mu pfugamira no ku mu tarisa a chi enda, kudzamara gore ri ka mu dzikaidza ku meso avo.

3. Va cha nguno tarisa kuenda kwake, vangere vaviri va ka zwi wonesa kwa va ri vo ti : "Vanu ve Calilea, mu

no mirireyi mu chi tarisa ku denga? Yesu uyu wa torgwa kwa mu ri no kuenda ku denga, a cha wuya se zwa ma mu wona a chi enda ku denga". Vapostore va ka fara na matama aya no kudzokera ku Yerusalem.

Zwibvunzo.

1. Yesu wa ka reveyi kuna vapostore vake, kana a ka zwi wonesa kwa va ri po kupedzisira?
2. Yesu wa ka kwirira kupiko ku denga?
3. Vangere vaviri va ka reveyi kuna vapostore?

XLIII. KUBURUKA KWA MWEYA MUSANTE.

1. Vapostore va ka enda pakare ku'mba ye chirariro ma va i garo wungana. Va ka chi iswo namata mwo. Maria wo, amayi va Yesu, na vadziidziskwi vajinji va i va navo; va chi verengwa vose pamwe chete va i swika, zana ri na makumi maviri a vanu.

2. Po zuva ra gumi, zwino unoyo kwa ka va no kurira ku chi bva ku denga, so kurira kwe mepo i no vuvutisa, ya ka zadza imba yose ma va ka nga va gere. Marimi a ka paradzana a nenge e moto, a ka wonekwa kwa va ri, a ka burukira pa mumwe oga-oga wavo. Ndo kuzargwa na Mweya Musante no kutanga kutawura ndimi jinji.

3. Zwino pa kurira kwe mepo, vanu ve Yerusalem va ka wungana po. Petre ndo ku simuka pamberi pavo o ti : “Yesu wa ka muka mu vafi, a gere zwino ku rudjgi rgwa Yave Baba”. Vajinji va ka tenda no kubapatiskwa. Na iroro zuva ra karero, va ne nge mazana makumi matatu va ka gamuchirgwa mu Kirike.

Zwibvunzo.

1. Vanu vangani va ka nga va wungana mu'mba ye chi-rariro ?
2. Zwa ka itkweyi pa zuva re gumi ?
3. Petre wa ka reveyi kuna vanu ?

XLIV. KIRIKE RA KRISTE RI NO TANGA KU PARIDZIRGWA PASI POSE.

1. Pentekoste i cha ngo pfuwura, vapostore va ka enda ku nivi dzose no kudziidzisa matama akanaka o kuponeskwa. Mu zita ra Yesu va ka ita wo mananiso majinji. Ezwo kuwanda kwa va ka tenda kwa i kura zuva ne zuva, ne Kirike ra Kriste ra ka dzikwa mu nyika jinji. Vapostore va i tsawura vabishopi no kugadza vapriste.

2. Musoro we Kirike wa i va Petre, wa ka nga a piwa na Mambo ufudzi ukuru-kuru. Mutsivi wa Petre ndi Papa we Roma. Vatsivi va vamwe vapostore ndo vabishopi, vatsivi va vadziidziskwi ndo vapriste.

3. Sa izwozwo Kirike Sante Katolike ra ka gara ku-swika zwino, makore a no pfuwura mazana gumi na mazana mapfumbamiwe. Ra ka vakwa pa ruware, ndokuti pana Petre a vatsivi vake va-Papa. Ha ri cha pera ku gara, kudzamara Muvambi waro a dzokere ku zo tonga vapyenyu na vafi nokuti iye, wa ka pikira o ti : “Wonayi !

Ndi ne'mi mazuwa ose kuswika nyika i chi guma". Vafari avo va no tenda no kuita se zwi no tendgwa no kudziidziskwa ne Kirike Katolike. "Kana mu chi zive, izwi, vafari imi, kana mu chi zwi ita."

1. Vapostore va ka iteyi mushure me Pentekoste ?
2. Vatsivi va Petre na va vamwe vapostore na va vadzidziskwi va no tumidzgweyi ?
3. Kirike Katolike ri no zo gara nguva ngani ?

MBIRI KUNA YAVE.

Index.

CHIKAMU CHE CHIPOSHI.

Nawu dze Chitenderano cha Kare.

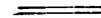
	Peji
I. Kusikwa kwe denga na pasi	5
II. Kusikwa no kutadza kwa vangere	6
III. Kusikwa kwo Munu we chiposhi	7
IV. Kutadza kwa vazwari vedu ve chiposhi	8
V. Kurangwa kwa vazwari vedu ve chiposhi. Mu- ponesi a no pikingwa	9
VI. Kain na Abel	11
VII. Kuvakwa kwe arka	12
VIII. Kufashama kwe mvura	13
IX. Mupiro wa Noe. Mutsi we mvura	15
X. Kudanwa kwa Abraham	16
XI. Mupiro wa Abraham	17
XII. Yosefe a no vengwa na vakoma vake	19
XIII. Yosefe a no tengeskwa na vakoma vake	20
XIV. Yosefe mu'mba ma Putifare	22
XV. Yosefe mu torongo	22
XVI. Kukudzgwa kwa Yosefe	23
XVII. Vana va Yakobo va no enda ku Egipte	25
XVIII. Rgwendo rgwa Benjamin ku Egipte	27
XIX. Gaba re dare djena ra Yosefe. A no zwi zivisa kuna vakoma vake	29
XX. Rgwendo rgwa Yakobo ku Egipte	31
XXI. Kuzwargwa kwa Moses	33
XXII. Kutiza kwa Moses. Gwenzi ri no tswa	35
XXIII. Tsambgwa gumi dze Egipte	37
XXIV. Wayana ya Pasike	38
XXV. Kuyambukwa kwe gungwa dzwuku	40
XXVI. Zwinaniso zwa ka itkwa mu marenje	42
XXVII. Zwirayiro gumi. — Muru ye ndarama. — Arka ye chitenderano	43
XXVIII. Kufa kwa Moses. — Yosua a no pindisa va Israele mu nyika ya ka pikwa	47
XXIX. Vatongi na vamambo. — David na Goliath	49
XXX. Vamambo : David, Salomon. — Vaprofeta va Israele : Elias, Yona	54
XXXI. Vaprofeta va Yuda. — Isaia, Yeremia, Ezekie- le, Daniele	61

CHIKAMU CHE CHIPIRI.

Nawu dze Chitenderano Chitswa.

	Peji
I. Kuzwargwa kwa Yohannes mubapatisi ku no Paridzgwa	67
II. Angere Gabriel a no Paridza kuzwargwa kwa Yesu Kriste	68
III. Maria a no shanyira Elizabeth hama yake	70
IV. Kuzwargwa kwa Yesu Kriste	71
V. Angere a no Paridza kuna vafudzi kuzwargwa kwa Kriste	71
VI. Kupfugamira kwa vangwari vatatu vo ku mabvira-zuva	73
VII. Yesu a no gamuchidzgwa mu Tempele	74
VIII. Kutizira Egipite	76
IX. Mwana Yesu a no sara mu Tempele mazuva matatu	77
X. Yohannes Mubapatisi Mutungamiri wa Yesu, a no dziidzisa no Kubapatisa	78
XI. Yesu a no bapatisi kwa na Yohannes	79
XII. Yesu a no ita chinaniso chake che chipotsi pa muchato ku Kana	80
XIII. Yesu a no dziidzisa vanu no kuponesa var-gwere	82
XIV. Vapostore gumi na vaviri va no sarurgwa na Yesu. — Chidziidziso pa gomo	83
XV. Yesu a no mutsa mu vafi mwanakomana we chirikadzi yo ku Naim	85
XVI. Yesu a no nyaradza dutu	86
XVII. Yesu a no gutsa mazana makumi mashanu a vanu ne Zwingwa zwishanu	88
XVIII. Petre musante a no bvumidzira uyave wa Yesu, ndo kupikirgwa kuti wo zo piwa ufudzi ukuru-kuru	89
XIX. Yesu a no fembera margwadzo no kufa kwake. — Dziidziso ye chipianiso. — Zwo kuteve-dzeresa mune zwakaipa	91
XX. Chifananidzo cha Mambo na varanda vake va-viri	92
XXI. Yesu a no dziidzisa vadziidziskwi vake kuna-mata	93
XXII. Yesu a no tawura chifananidzo cha dives na Lazaro	93
XXIII. Yesu a no benedika vana vaduku	95
XXIV. Yesu a no mutsa Lazaro mu vafi	96
XXV. Kudziidzisa kwa Yesu zwe matrimonio no utswene	98

	Peji
XXVI. Yesu a no Paridza chirevo cho rudo	99
XXVII. Yesu a no zivisa zwo kutongwa kwe medziso	100
XXVIII. Yesu a no vamba Sakramente Sante re Aitare	101
XXIX. Kutandadza kwa Yesu mu munda	102
XXX. Yesu a no batkwa	103
XXXI. Yesu a no tongergwa kufa ne gungano ra va- Yuda	105
XXXII. Yesu a no purgwa	106
XXXIII. Yesu a no gadzgwa ne ndaza ye minzgwa	107
XXXIV. Yesu a no rakidzgwa kuna vanu no kutonger- gwa Kufa	108
XXXV. Yesu a no takura chipianiso chake chi no re- mesa	109
XXXVI. Yesu a no roverergwa pa chipianiso	110
XXXVII. Yesu a no tawura mazgwi ake manomwe o ku- pedzisa. — A no fa	111
XXXVIII. Yesu a no bayiwa ne pfumo no kuiskwa mu guva	113
XXXIX. Yesu a no muka mu vafi	114
XL. Yesu a no zwi wonesa kuna vadziidziskwi vake	115
XLI. Yesu a no gadza Petre ufudzi ukuru-kuru	116
XLII. Kukwira kwa Yesu Kriste. Ku denga	117
XLIII. Kuburuka kwa mweya musante	119
XLIV. Kirike ra Kriste ri no tanga ku Paridzirigwa pasi pose	120

BS
558
.85
K6419
1428.
C.2

THIS VOLUME HAS BEEN
REVIEWED FOR REFORMATTING
BY PRESERVATION OFFICE.
DATE:

FLARE

31262042844778

